

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra pedagogiky

**Nabídka a poptávka volnočasových aktivit ve vybraném
regionu se zaměřením na vzdělávání**

Bakalářská práce

Autor: Jana Stanková

Vedoucí práce: Ing. Kateřina Tomšíková

2019

Zadávací list

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Nabídka a poptávka volnočasových aktivit ve vybraném regionu se zaměřením na vzdělávání

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědoma, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

.....

V dne

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji především vedoucí práce Ing. Kateřině Tomšíkové za odborné vedení, cenné rady, ochotu a věnovaný čas. Děkuji vedoucí vychovatelce domova mládeže SOŠ dopravy a cestovního ruchu v Krnově za vstřícný přístup a možnost uskutečnit praktickou část této práce v prostředí jejich školy. A děkuji také všem respondentům, kteří se podělili o své názory.

Abstrakt

Bakalářská práce na téma „Nabídka a poptávka volnočasových aktivit ve vybraném regionu se zaměřením na vzdělávání“ mapuje nabídku a poptávku volnočasových aktivit v regionu města Krnov.

V teoretické části jsem definovala pojmy, které s danou problematikou souvisí, jako jsou základní ekonomické pojmy, volný čas v obecné rovině, pedagogika volného času a v poslední části jsem se zaměřila na současnou nabídku využití volného času v České republice. V praktické části jsem realizovala vlastní výzkumné šetření u žáků konkrétní střední odborné školy, kteří jsou ubytovaní v domově mládeže, a to prostřednictvím dotazníku. Druhou použitou metodou byl individuální rozhovor s vedoucí vychovatelkou. V samostatné části jsem analyzovala informace týkající se nabídky volnočasových aktivit v regionu Krnov, a to z dostupných internetových zdrojů.

Výsledky dotazníkového šetření byly zpracovány do grafů a slovně popsány. Z výsledků vyplynulo, že žáci mají zájem o nejrůznější formy volnočasových aktivit, ale převažuje aktivita na internetu (sociální sítě) a posezení s přáteli. Z kroužků se jedná většinou o sportovní kroužky. O kroužky se zaměřením na vzdělávání velký zájem cílová skupina nejeví. Velmi důležitá je role vychovatele, která spočívá především v motivaci žáků k vhodnému využití volného času. Na základě zjištěných informací byly představeny vlastní návrhy a doporučení.

Klíčová slova

nabídka, poptávka, volnočasové aktivity, vzdělávání

Abstract

The bachelor thesis on the topic „The supply and demand of leisure time activities in a selected region with a focus on education“ is mapping the leisure time activities for students in the Krnov region.

In the theoretical part, I have defined the terms related with the given topic, such as basic economic concepts, leisure time in general, leisure time pedagogy, and in the last part I have focused on the current offer of leisure time activities in the Czech Republic. In the practical part, I've conducted my own research survey among students of a specific secondary school, who are accommodated in the dormitory, using a questionnaire. The second method used was an individual interview with a head tutor. In a separate section, I've analyzed availability of leisure time activities in the Krnov region from available internet sources.

The results of the questionnaire survey were described and visualised using graphs. The results showed that students are interested in various forms of leisure time activities, but the activity on the Internet (social networks) and hanging out with friends prevails. From organized activities it's usually sports. The target group is not very interested in educational activities. Very important is the tutor, to motivate students to appropriate use of their leisure time. On the basis of the information found, my own suggestions and recommendations were presented.

Keywords

supply, demand, leisure time activities, education

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ VÝCHODISKA	10
1 Cíl a metodika	10
1.1 Cíl práce	10
1.2 Metodika	10
2 Základní ekonomické pojmy	11
2.1 Ekonomie a ekonomika	11
2.2 Trh	11
2.3 Nabídka a poptávka	12
3 Volný čas	13
3.1 Definice volného času	13
3.2 Volnočasové aktivity	14
3.3 Historický pohled na volný čas	15
4 Pedagogika volného času	18
4.1 Výchova ve volném čase	18
4.2 Výchova mimo vyučování	18
4.3 Funkce výchovy mimo vyučování	19
4.4 Obsah výchovy mimo vyučování	19
5 Současná nabídka volného času v České republice	20
5.1 Školská výchovná zařízení, podílející se na výchově mimo vyučování	20
5.1.1 Školská výchovná zařízení pro zájmové vzdělávání	20
5.1.2 Školská zařízení výchovná a ubytovací	21
5.1.3 Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy	22
5.2 Příklady nabídek volného času ze strany dalších subjektů	22

5.2.1	Sokol	23
5.2.2	Pionýr.....	23
5.2.3	Junák	23
5.2.4	Hnutí Brontosaurus	24
5.2.5	Český červený kříž.....	24
5.3	Komerční nabídka volného času	24
PRAKTICKÁ ČÁST		26
6	Krnov – charakteristika regionu	26
6.1	Analýza nabídky volnočasových aktivit v regionu města Krnov.....	26
6.2	Dílčí shrnutí.....	33
7	Výzkumné šetření	35
7.1	Respondenti.....	35
7.2	Domov mládeže SOŠ dopravy a cestovního ruchu Krnov.....	35
7.3	Výzkumné šetření – dotazník.....	36
7.3.1	Realizace dotazníkového šetření.....	36
7.3.2	Výsledky dotazníkového šetření.....	36
7.3.3	Shrnutí dotazníkového šetření	46
7.4	Výzkumné šetření – individuální rozhovor.....	48
7.4.1	Výsledky individuálního rozhovoru	48
7.5	Komparace názorů a celkové shrnutí	50
7.6	Vlastní návrhy a doporučení	51
ZÁVĚR		53
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ		55
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ		58
SEZNAM PŘÍLOH.....		59

ÚVOD

Volný čas a volnočasové aktivity jsou termíny, které spolu velmi úzce souvisejí. Pod pojmem „volný čas“ si každý z nás představí něco jiného – někdo preferuje odpočinek s knihou v ruce, jiný sledování televizního programu, další trávení dovolené v tuzemsku či zahraničí, nebo rozličné sportovní aktivity. V každém případě by se mělo jednat o představy, které člověka ovlivňují především pozitivně, a měl by za nimi vidět odpočinek a relaxaci. Neméně důležité je to, že jde o rozhodnutí či výběr svobodný a dobrovolný.

Bakalářská práce se zaměřuje na nabídku a poptávku volnočasových aktivit v regionu města Krnov. Toto prostředí je mi blízké, protože jsem v něm od dětství vyrůstala a trvale žila do dovršení své plnoletosti. Z tohoto důvodu mne zajímá, jakou nabídku volnočasových aktivit mají v dnešní době lidé v tomto regionu a jak ji využívají.

Práce je rozdělena do dvou částí, a to teoretické a praktické. V teoretické části popisuji v jednotlivých kapitolách nejprve ekonomické pojmy, které se týkají daného tématu, definuji mimo jiné volný čas, pojednávám o jeho vývoji, charakterizuji pedagogiku volného času. Při zpracování této části práce jsem vycházela z monografií odborníků, kteří se zabývají problematikou volného času, a to se zaměřením na mládež, jako je Pávková, Němec, Sak, Kolesárová, Knotová. V samostatné kapitole teoretické části se zaměřuji na současnou nabídku volného času v České republice, zde jsem využívala adekvátní elektronické zdroje.

Praktická část se věnuje volnočasovým aktivitám v regionu města Krnov. Zaměřila jsem se na žáky konkrétní střední školy, kteří jsou ubytovaní v domově mládeže. Zajímalo mne, jak tráví svůj volný čas a jak vnímají nabídku a poptávku volnočasových aktivit ve svém okolí. Na základě informací zjištěných z dotazníkového šetření a individuálního rozhovoru jsem navrhla vlastní doporučení, která by mohla vést ke zlepšení stávající situace.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1 Cíl a metodika

1.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce bylo na základě analýzy nabídky a poptávky volnočasových aktivit žáků SOŠ dopravy a cestovního ruchu v Krnově, ubytovaných v domově mládeže, navrhnout vlastní doporučení ke zkvalitnění této nabídky či jejího lepšího využití zvoleným cílovým segmentem.

Dílčím cílem v teoretické části bylo vytvořit dostatečnou pojmovou základnu potřebnou pro část praktickou, a to s využitím informací z dostupné odborné literatury.

1.2 Metodika

Metodika je chápána v obecné rovině jako pracovní postup (metoda) nebo nauka o metodě. Metoda znamená promyšlený a objektivně efektivní postup k dosažení cíle; způsob zkoumání jevu; postup řešení problému (Kolář, 2012, s. 73).

V teoretické rešerši jsem čerpala informace z odborných monografií, v menším rozsahu z internetových zdrojů. Použila jsem metody analýzy, syntézy a komparace získaných poznatků.

Pro svou praktickou část práce jsem použila metodu dotazníkového šetření, v rámci kterého jsem si kladla za cíl zjistit, jak žáci chápou pojem volný čas, zda mají o volnočasové aktivity zájem a jaké z nich upřednostňují, co jejich poptávku po nich ovlivňuje. Další metodou byl individuální rozhovor s vedoucí vychovatelkou. Díky použití těchto dvou metod byla možná komparace názorů. Poslední metodou zjišťující nabídku volnočasových aktivit ve vybraném regionu Krnov byla metoda analýzy informací, a to z dostupných internetových zdrojů. Vlastní doporučení pak vznikla na základě syntézy zjištěných informací.

2 Základní ekonomické pojmy

2.1 Ekonomie a ekonomika

Ekonomie je zpravidla chápána jako věda, která zkoumá neobecnější souvislosti v ekonomickém (hospodářském) životě společnosti. Dělí se na makroekonomii a mikroekonomii. Makroekonomie zkoumá nejobecnější souvislosti, a to především na úrovni celého národního hospodářství. Mikroekonomie se zabývá obecnými souvislostmi ekonomické činnosti společnosti z pohledu jednotlivých ekonomických subjektů, jako jsou domácnosti, podniky, firmy (Eichler, 1997, s. 62-64).

Ekonomika je chápána jako oblast společenské praxe, zahrnující výrobu, rozdělování, směnu a spotřebu statků a služeb. Ekonomika využívá teoretických poznatků ekonomie. Pojem ekonomika je užíván v různých významech, a to jako hospodářství, hospodaření a hospodárnost (Eichler, 1997, s. 64). Každá ekonomika řeší tři základní ekonomické otázky:

- a) co vyrábět a v jakém množství,
- b) jak vyrábět,
- c) pro koho vyrábět.

O těchto základních ekonomických otázkách se rozhoduje v různých ekonomických systémech podle rozdílných hledisek.

2.2 Trh

Trh je v ekonomice místo, kde se setkává nabídka s poptávkou a utváří se cena zboží. Jednotliví účastníci trhu vstupují do vzájemných vztahů dobrovolně, bez nátlaku a se snahou o výhodnost směny. Směnu zboží mezi prodávajícími a kupujícími zprostředkovávají peníze (Kozler, 2002, s. 8). Eichler (1997, s. 66) popisuje trh jako místo (prostor), kde se střetávají poptávka a nabídka a kde dochází ke směně zboží (ke koupi a prodeji zboží). Z hlediska územního rozlišujeme trhy na místní, národní a mezinárodní.

Z hlediska předmětu koupě rozlišujeme trh výrobních faktorů, kapitálu, peněz, výrobků a služeb. Podle počtu zboží, které je na trhu prodáváno, dělíme dále trh na dílčí, agregátní a individuální.

Mezi účastníky trhu, kteří bývají označováni jako tržní subjekty, patří domácnosti, podniky (firmy) a stát (vláda). Domácnosti nakupují na trhu statky a nabízejí (prodávají) výrobní faktory. Firmy vyrábějí a nabízejí na trhu statky a zároveň poptávají výrobní faktory. Stát ovlivňuje trh tím, že odstraňuje jeho negativní vlivy a jeho pozitivní vliv naopak posiluje (Kozler, 2002, s. 10).

2.3 Nabídka a poptávka

Nabídka je množství zboží, které jsou prodávající ochotni za danou cenu vyrobit a prodat a kupující jsou ochotni si zboží za danou cenu koupit. Rozlišujeme nabídku agregátní (celkovou), dílčí (tržní) a individuální (nabídka jediného výrobce). Faktory, které nabídku ovlivňují, jsou např. ceny vstupů, organizace trhu, ceny substitutů (jiné produkty), technika a technologické postupy.

Poptávka vyjadřuje vztah mezi cenou nabízeného zboží a požadovaným množstvím zboží či služeb, které jsou kupující ochotni koupit za danou cenu. Poptávku ovlivňuje např.: cena statků (služeb), změny velikosti důchodů (důchodový efekt), ceny jiných druhů zboží (substituční efekt), změny v preferencích lidí (v potřebách, zájmech, módě), zvýšení počtu obyvatel.

Nabídka a poptávka se logicky na trhu střetávají. Na určité úrovni se setkají, jinak by k prodeji ani k nákupu nedošlo. Ceně, při které se nabídka s poptávkou vyrovnávají, říkáme tržní cena. V této rovnováze mají cena i množství setrvávat dokud se nezmění podmínky, kdy může dojít ke změně buď nabídkového nebo poptávkového množství nebo ceny. V ideálním případě, jestliže existuje rovnováha, neexistují ani přebytky ani nedostatky zboží (Preislerová, 1997, s. 16). Na trhu existuje jen výjimečně, ale trh má tendenci se k rovnovážnému stavu přibližovat. Pokud není poptávka uspokojena, trh láká další prodejce. Je-li naopak nabídka trvale vyšší, musí prodejci snížit ceny, přejít na jiné druhy zboží nebo trh opustit.

3 Volný čas

3.1 Definice volného času

Pojem volný čas je popsán mnoha autory v různých odborných publikacích. Každý autor samozřejmě popisuje definici volného času svými slovy, ale v podstatě můžeme říct, že myšlenka je stejná.

Průcha charakterizuje volný čas takto: „Je to čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku). Na výchovu a vzdělávání ve volném čase je zaměřena pedagogika volného času“ (2013, s. 341).

Pod pojem volný čas se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zájmové činnosti, zábava, zájmové vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené. Zvláštností volného času dětí a mládeže je to, že z výchovných důvodů je žádoucí pedagogické ovlivňování volného času. Děti nemají dostatek zkušeností, nedovedou se orientovat ve všech oblastech zájmových činností, a proto potřebují citlivé vedení. Toto vedení by mělo být nenásilné, činnosti by měly být zajímavé a účast na nich dobrovolná (Pávková, 2002, s. 13).

Volný čas je svým rozsahem i obsahem systémově provázán s daným typem společnosti. Pokud společnost zabezpečí kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, urychlí tím rozvoj obecných i specifických schopností mladé generace a potlačí rozvoj negativních sociálních rysů. V oblasti volného času se rozhoduje o naplnění potřeb a zájmů jednice, o rozvoji jeho talentu, ale také se tlumí tendence k negativnímu sociálnímu zrání (Sak, Kolesárová, 2004, s. 59).

Do volného času dětí a mládeže nepatří vyučování a s ním související činnosti, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení i další uložené vzdělávání a časové ztráty, základní péče o zevnějšek a osobní věci a sebeobsluha, čas na jídlo, spánek, hygienu a zdravotní péči. Děti mají poměrně hodně volného času a především rodiče a posléze společnost musí mít zájem na tom, jak svůj volný čas děti tráví.

3.2 Volnočasové aktivity

Volnočasové aktivity jsou činnosti, které si člověk zvolí a provozuje v čase, se kterým může skutečně sám disponovat. Nabídka aktivit pro volný čas je opravdu značná. Aktivity si můžeme vybírat podle nejrůznějších kritérií. Můžeme si vybrat prostředí, ve kterém chceme aktivity provozovat, ať už v přírodě na čerstvém vzduchu nebo v místnosti. Aktivity si vybíráme také podle aktuálního ročního období, počasí, nálady, zájmů, ale samozřejmě také podle věku, pohlaví a fyzické zdatnosti.

Mezi volnočasové aktivity mimo jiné patří také různé zájmové a vzdělávací kroužky, sportovní aktivity a soutěže, komunitní a nízkoprahová centra, kluby, ale také četba, sledování zábavných programů, hry a počítačové hry. Jedná se skutečně o velmi široký okruh zájmů. Poslední výzkumy ukazují, že děti a mládež tráví stále více času u počítačů. Proto je žádoucí výchovou pro volný čas vést děti a mládež k prospěšným volnočasovým aktivitám. Němec (2002, s. 23-24) popisuje několik typů dělení zájmové činnosti, a to podle druhů aktivit, obsahu a forem.

Zájmové činnosti podle druhů aktivity dětí, mládeže a dospělých dělíme na:

- receptivní (jedinci se účastní jako diváci nebo posluchači),
- aktivně tvořivé (jedinci se aktivně podílejí na činnosti; soutěže, besedy apod.).

Zájmové činnosti podle obsahu dělíme na:

- vědecko-technické a vědecké,
- technicko-praktické,
- společenskovední,
- přírodovědné (chovatelské a pěstitelské),
- esteticko-výchovné,
- tělovýchovné, sportovní a zaměřené turisticky.

Zájmovou činnost podle forem rozlišujeme na:

- činnost pravidelnou, organizovanou v zájmových útvarech,
- činnost pravidelnou, individuální,
- činnost příležitostnou organizovanou – jednorázovou, cyklicky opakující se,
- činnost příležitostnou individuální.

Účastí na pedagogicky vedené zájmové činnosti si děti postupně získávají návyk, zabývat se užitečnou činností a vhodně využívat volný čas i v pozdějším věku.

3.3 Historický pohled na volný čas

Volný čas měli v různé míře k dispozici lidé v každé historické době. Rozsah a význam volného času se proměňoval se změnami materiálních a sociokulturních podmínek života, ke kterým docházelo během vývoje lidské společnosti.

Do počátku 19. století byl volný čas výsadou vyšších společenských vrstev. Během 19. století a zejména ve 20. století se stal volný čas významným prostorem postupně i pro širokou vrstvu obyvatelstva. 19. století bylo ve vývoji společnosti velmi dynamické, a to především z důvodu rychlého hospodářského rozvoje. Sdružení a zařízení volného času vznikaly v důsledku ekonomického a také politického vývoje poměrně rychlým tempem především v západoevropských zemích. Evropa střední a východní směřovala aktivity a zařízení především do sociální a zdravotní otázky dětí ze sociálně slabých vrstev (vznikaly dětské útulky, opatrovny). Oblast výchovy dětí a mládeže v naší zemi byla na počátku vývoje a dominantně se řešily spíše národní problémy (Pávková, 2002, s. 20-22). Nejvýznamnější organizací tohoto období byly nás od 70. a 80. let 19. století až do roku 1941 Sokol, založený v roce 1862.

Před první světovou válkou se nejrozšířenějším výchovným hnutím pro děti a mládež stal skauting, který založil v roce 1907 Angličan Sir Robert Baden-Powel (1857-1941). Hnutí se postupně šířilo do dalších států a bylo ovlivňováno dalšími osobnostmi. Do Čech zavádí skauting pražský středoškolský profesor Antonín Benjamin Svojsík (1876-1937) po roce 1910.

V období po první světové válce (dvacátá a třicátá léta) se začalo rozvíjet trampské hnutí, které se zrodilo z těch, kterým nevyhovovala disciplína a výchovnost skautů,

sokolů a jiných. Mládež na víkend opouštěla města a trávila volný čas v přírodě. Trampské hnutí je typické živelné hnutí mládeže své doby, ovlivněné skautingem (Přadka, 2002, s. 52-67).

Od padesátých do konce osmdesátých let 20. století bylo pojetí volného času značně ovlivněno politickým zřízením. Jak uvádí Knotová (2001, s. 37-38) volný čas byl prezentován jako protiklad světa práce. Náplň volného času byla podřízena ideologii a řídil ji stát. Velká pozornost byla věnována volnému času dětí a mládeže, byl to politický cíl. Podle dobových ideologických představ měl být volný čas vyplňován především zvyšováním kvalifikace, veřejnou činností a tělesnou aktivitou. Ve skutečnosti však vzhledem k vysokému pracovnímu nasazení a dalším problémům v tzv. mimopracovní době byl preferován mezi lidmi spíše pasivní odpočinek.

Lidé chtěli svůj soukromý čas trávit v rodině, případně v malých neorganizovaných skupinkách (party mládeže, různé zájmové skupinky). V tomto období se rozvinulo chalupaření, zahrádkaření a kutilství. Velmi výrazně ovlivnil aktivity ve volném čase nástup televize v roce 1953 (Franc, Knapík, 2013, s. 512-514).

V období 70. a 80. let slouží volný čas nejen k odpočinku a rekreaci, ale také pro zábavu a prožitky. Rozvíjí se bohatá zájmová činnost nejen u dospělých, ale také u dětí a mládeže. Vznikají různé zájmové kroužky školní i mimoškolní. Rozvíjely se dětské prázdninové tábory. V domech pionýrů jsou organizovány stanice mladých techniků, turistů a přírodovědců. Kulturní zařízení nabízejí specializované programy pro mládež (Němec, 2002, s. 15). To vše stále pod vedením socialistické společnosti.

Devadesátá léta 20. století byla charakteristická významnými politickými změnami nejen u nás, ale v celé Evropě. To do jisté míry ovlivnilo také pojetí výchovy dětí a mládeže ve volném čase. Svou činnost obnovila sdružení s předválečnými tradicemi (Junák, YMCA), dosavadní jednotné pionýrské organizace zanikly. Vznikla nová sdružení orientovaná na různé zájmy (Duha, zaměřená na výchovu k přírodě). Dosavadní typy volnočasových zařízení jako školní družiny a kluby a základní umělecké školy pokračovaly ve své činnosti.

Sdružení a zařízení pro děti a mládež se začala věnovat novým obsahům (např. ekologie, počítače, mezinárodní aktivity) a také musela začít brát v úvahu další cílové skupiny jako zdravotně postižené, z jiných etnik, sociálně handicapované

a také děti předškolního věku. Začalo se řešit částečné samofinancování svojí činnosti a nově přistupovat k organizaci práce (Pávková, 2002, s. 26-27).

4 Pedagogika volného času

Pedagogika volného času patří mezi společenské vědy. Jedná se o mladý vědní obor, její vznik je kladen do druhé poloviny 19. století a první poloviny 20. století. Jak uvádí ve své publikaci Votava (2011, s. 24-26) pedagogika volného času patří do skupiny pedagogických disciplín, označovaných jako aplikované pedagogické disciplíny, kde je jasně patrné propojení s pedagogickou praxí. Zabývá se výchovou jedinců různého věku, obvykle dětí a mládeže ve volném čase. Nabízí formy a metody zájmového vzdělávání, uplatňující se např. ve školních družinách a klubech, v domovech mládeže, střediscích volného času apod. Pedagogika volného času se zabývá i jednotlivými volnočasovými aktivitami a jejich metodikou.

4.1 Výchova ve volném čase

Výchovné působení ve volném čase musí být nenásilné, do činností nelze účastníky nutit ani přikazovat jim. Důležitý je vhodný způsob motivace. Výchova ve volném čase se vztahuje k jedincům různého věku, od dětí předškolního věku až po seniory.

4.2 Výchova mimo vyučování

Pojem výchova mimo vyučování je blízký pojmu výchova ve volném čase, ale nejedná se o synonymum. Výchova mimo vyučování se vztahuje k jedincům, kteří navštěvují školu. Jedná se o žáky základních a středních škol. Mimo dobrovolných volnočasových aktivit zahrnuje také určité povinnosti, které jsou např. součástí denního režimu v domově mládeže, v dětském domově nebo ve školní družině. Je to výchovné působení v době mimo povinného vyučování, zajišťuje ho některá instituce a probíhá mimo rodinu.

I když s tímto pojmem někteří odborníci nesouhlasí, tento pojem velmi dobře vystihuje práci pedagoga s dětmi školního věku ve školských zařízeních (Bendl a kol., 2015, s. 121).

4.3 Funkce výchovy mimo vyučování

Výchova mimo vyučování plní funkci výchovně-vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní funkci.

Výchovně-vzdělávací funkce spočívá v záměrném a cílevědomém formování osobnosti vychovávaných jedinců. Prostřednictvím pestrých a zajímavých činností lze jedince každého věku motivovat k získávání nových vědomostí a dovedností, které jsou žádoucí pro život mezi lidmi.

Zdravotní funkce - veškeré výchovné působení ve volném čase musí podporovat zdravý životní styl (např. usměrňování režimu dne, střídání různých činností, správné stravovací a hygienické návyky apod.

Sociální funkce – nejčastěji chápána jako péče o děti, zajištění jejich bezpečnosti a dohledu nad nimi v čase mimo vyučování, který netráví s rodiči. Tato funkce také spočívá např. v seznamování se s pravidly společenského chování, v možnosti navazovat sociální vztahy a kamarádství, apod.

Preventivní funkce spočívá v prevenci sociálně-patologických jevů, jako jsou neukázněnost, lhaní, krádeže, záškoláctví, agresivita, šikana, projevy rasismu apod.

Všechny výše uvedené funkce se v běžné výchovné praxi prolínají (Bendl a kol., 2015, s. 122-123).

4.4 Obsah výchovy mimo vyučování

Výchova mimo vyučování má charakter převážně činnostní. Jsou to činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové a veřejně prospěšné a platí pro ně pravidlo dobrovolnosti. Naopak činnosti sebeobslužné a příprava na vyučování patří do skupiny povinností (Pávková, 2002, s. 51).

5 Současná nabídka volného času v České republice

5.1 Školská výchovná zařízení, podílející se na výchově mimo vyučování

Pojem školská zařízení vymezuje školský zákon a poslání jednotlivých zařízení určují příslušné vyhlášky. Školská výchovná zařízení se velmi významně podílejí na výchově ve volném čase a můžeme je rozdělit do tří skupin, z nichž každé zařízení má svoji funkci a ovlivňuje volný čas různým způsobem:

- zařízení pro zájmové vzdělávání;
- výchovná a ubytovací zařízení;
- zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu.

5.1.1 Školská výchovná zařízení pro zájmové vzdělávání

Mezi tyto zařízení patří školní družiny, školní kluby, střediska volného času.

Školní družiny a školní kluby jsou součástí výchovně vzdělávacího systému, většinou existují při základních školách a žáci zde tráví část volného času v době po vyučování. Školní družiny jsou určeny pro žáky prvního stupně. Školní kluby jsou určeny žákům druhého stupně. Uskutečňují se zde činnosti odpočinkové (četba, vyprávění, hry apod.), rekreační (pohybové aktivity), zájmové (zájmové kroužky), sebeobslužné (upevňování hygienických a kulturních návyků), veřejně prospěšné (např. ochrana životního prostředí). Obě zařízení mohou poskytovat přípravu žáků na vyučování (např. vypracování domácích úkolů, didaktické hry apod.).

Střediska volného času jsou zařízení, která známe pod názvem Dům dětí a mládeže.

Zřizovatelem DDM jsou města a obce, školský úřad, ale také církve nebo soukromý subjekt. Tato střediska poskytují zájmové vzdělávání různými formami:

- pravidelná zájmová činnost – organizována v zájmových útvech - kroužky, soubory, kluby a kurzy,

- zájmová činnost příležitostná – patří zde organizované opakující se akce v delším časovém horizontu, např. výlety, divadelní představení, turnaje a soutěže,
- táborová činnost – většinou se uskutečňuje v době letních prázdnin a trvá déle než pět dnů s pobytem mimo sídlo střediska,
- nabídka spontánních aktivit – nabídka průběžných činností, které nemají pevně stanoven začátek ani konec, příkladem mohou být otevřené dětské herny, hřiště, poradny, konzultační střediska apod.,
- práce s talentovanou mládeží, práce s handicapovanými,
- osvětová činnost – přednášky, semináře, kurzy, aj. (Pávková, 2002, s. 112-125).

5.1.2 Školská zařízení výchovná a ubytovací

Do této skupiny školských zařízení můžeme zařadit domovy mládeže, internáty a také školy v přírodě.

Domov mládeže je zařízení pro studenty středních a vyšších odborných škol, které jim poskytuje ubytování, stravování a výchovnou činnost. Domovy mládeže mohou být součástí středních škol nebo jsou samostatné, ve kterých mohou být ubytováni studenti více různých škol. Domov mládeže je v provozu pouze během školního roku. Víkendový pobyt je dán specifickými podmínkami jednotlivých škol.

Internáty slouží dětem a mládeži se zdravotním postižením a plní obdobnou funkci jako domovy mládeže. Navíc jim mohou zajistit např. rehabilitační a léčebně preventivní péči a speciální pedagogickou podporu.

Školy v přírodě jsou určeny především pro děti mateřských škol a dětem základních škol. Jsou určeny především pro děti ze znečištěného prostředí. Vzdělávání není během pobytu přerušeno, ale je přizpůsobeno daným podmínkám. S dětmi a žáky jsou přítomni učitelé, vychovatelé, kteří s dětmi a žáky spolupracují v průběhu školního roku (Bendl a kol., 2015, s. 133-142).

5.1.3 Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy

Mezi tato školská zařízení patří diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy.

Ústavní výchova je nařízena soudem dětem a mladistvým z dysfunkční nebo afunkční rodiny. Podmínkami rozhodování o ústavní výchově se zabývá občanský soudní řád a s ním související předpisy.

Ochranná výchova je uložena soudem dětem a mladistvým s velmi závažnými poruchami chování (trestný čin). Jedná se o druh ochranného opatření, která definuje trestní zákon. Účelem je prevence, izolace a resocializace toho, kdo se dopustil společensky nebezpečného činu (Matoušek, 2011, s. 151-152).

Diagnostické ústavy jsou zařízení, kde jsou přijímány děti, které nemohou ze závažných důvodů vyrůstat v rodině a na základě soudního rozhodnutí byla nařízena ústavní nebo ochranná výchova. Diagnostický ústav děti následně umísťuje do dětských domovů, dětských domovů se školou nebo výchovných ústavů. Délka pobytu trvá zpravidla osm týdnů.

Dětský domov je zařízení, které je převážně určeno dětem, které nemají rodiče nebo dětem, o které se rodiče nemohou nebo nechtějí starat. Věk dětí je od tří do nejvýše osmnácti let. Toto zařízení plní funkci vzdělávací, výchovnou a sociální.

Dětský domov se školou je zařízení, které zajišťuje péči o děti a mladistvé s nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovou. Věk dětí je od šesti let do ukončení povinné školní docházky. Pokud pominou důvody pro zařazení dítěte do tohoto zařízení v průběhu povinné školní docházky, je dítě přeřazeno do školy, která není součástí tohoto zařízení.

Výchovný ústav je zařízení pro mladistvé od 15 let věku, u nichž byla nařízena ústavní nebo ochranná výchova. Může zde být umístěno i dítě starší 12 let, pro které není vhodný pobyt v dětském domově se školou. (Web MŠMT, 2018)

5.2 Příklady nabídek volného času ze strany dalších subjektů

Na výchově ve volném čase se nepodílí pouze rodina, škola a školská zařízení, ale řada dalších subjektů. Angažují se obce a nestátní neziskové organizace, mezi které

patří například spolky (dříve občanská sdružení) a nadace. Spolky mají působnost celorepublikovou nebo pouze místní. Na trhu volného času existují také komerční nabídky.

5.2.1 Sokol

Česká obec sokolská (Sokol) je tělovýchovná a sportovní organizace s nejdelší tradicí u nás, byla zřízena ve veřejném zájmu. Sokol byl založen v roce 1862. Jeho cílem je zvyšovat tělesnou zdatnost svých členů a organizovat tělovýchovnou, kulturní, sportovní a společenskou činnost, vychovávat k čestnému jednání, podporovat rozvoj osobnosti, vychovávat k mravnosti a občanské odpovědnosti. Programem Sokola je vzájemně provázaný soubor sportovních, pohybových, kulturních a společenských aktivit, uskutečňující se v tělocvičných jednotách. Mezi nejznámější projekt Sokola patří všesokolský slet. Mezi oblíbené sporty, kterým se členové věnují, patří fotbal, hokej, tenis, atletika, lyžování nebo volejbal a v posledních letech oblíbený sport zvláště u dětí florbal (Web Sokol, 2018).

5.2.2 Pionýr

Současný pionýr vznikl po rozpadu Pionýrské organizace v roce 1990. Nabízí pravidelné volnočasové aktivity. Pionýr, z. s. je spolek, který se věnuje výchově dětí a mládeže ve volném čase. Pionýr pořádá oddílové schůzky, výpravy, tábory i celorepubliková setkání a soutěže. Mnoho aktivit Pionýra je otevřeno široké veřejnosti. Spolek klade důraz na výchovu, otevřenost, nezávislost a koedukovanost (Web Pionýr, 2018).

5.2.3 Junák

Junák – český skaut, z. s., je součástí celosvětového skautského hnutí. V současné době je největší výchovnou organizací v republice, má více než 60 tisíc členů. V průběhu let prošel složitým vývojem a činnost byla několikrát zrušena a znovu obnovena. Program je zaměřen na turistiku a pobyt v přírodě, učí samostatnosti, spolupráci s ostatními a praktickým dovednostem. Náplň činností je velmi rozmanitá a přizpůsobená věku, ale také individuálním potřebám dětí (Web Junák, 2018).

5.2.4 Hnutí Brontosaurus

Hnutí Brontosaurus je nezisková organizace, která sdružuje převážně mladé lidi do 26 let, zaměřuje se na výchovu k ochraně přírody. Hnutí Brontosaurus má více než čtyřicetiletou tradici a počet jeho členů překročil jeden tisíc. Znamé jsou programy například Akce památky, Akce příroda, Prázdniny s Brontosauřem, Ekostan a brontosauří dětské oddíly Brd'ο. Za zmínku stojí také mezinárodní aktivity např. zážitkové pracovní tábory v rumunském Banátu, stavba školního internátu ve vesnici Mulbekh v Himálajích nebo značkování turistických tras v Karpatech (Web Brontosaurus, 2018).

5.2.5 Český červený kříž

Český červený kříž (ČČK) je humanitární společnost, existuje ze zákona a působí na celém území České republiky. Působí v oblasti zdravotní, humanitární, sociální a zdravotně-výchovné. ČČK pracuje s dětmi a mládeží, jejichž členové ve věku 6-26 let tvoří tzv. Mládež ČČK (M-ČČK). Mezi nejdůležitější speciální projekty patří: Pomoc v pohybu (Help Trans), HIV/AIDS a život nás všech, projekt Děti a Výuka první pomoci dětí a mládeže. Projekty seznamují s principy ochrany zdraví, záchrany života a pomoci druhému. Snaží se o akce, které přispívají k integraci zdravotně postižených do společnosti, pomáhají sblížit tyto lidi se zdravou populací, zejména s mládeží. Další projekty jsou zaměřeny na preventivní a osvětové akce pro širokou veřejnost (Web ČČK, 2018).

5.3 Komerční nabídka volného času

Komerční nabídka volného času je v dnešní době velmi rozmanitá. Záleží převážně na tom, kolik finančních prostředků člověk může a je ochoten zaplatit za volnočasové aktivity. Mezi nabídkami jsou například jazykové školy, taneční kurzy, taneční skupiny, sportovní centra (např. Aquapark Čestlice nebo Sportcentrum Brandýs nad Labem).

Do této skupiny musíme zařadit také volnočasové aktivity, které nejsou zaměřeny na výchovu ve volném čase dětí a mládeže. Patří sem různé herny, kluby, diskotéky, internetové kavárny a pouťové atrakce.

Existuje mnoho dalších sdružení, spolků a nabídek volného času, jejichž výčet by byl na několik dalších stran. Uvedu pouze jmenovitě některé z nich. Je to například Duha, Česká tábornická unie, Asociace turistických oddílů mládeže (A-TOM), Liga lesní moudrosti, Zálesák, Asociace pro mládež vědu a techniku AMAVET, Svaz dobrovolných hasičů apod. O volný čas dětí a mládeže pečují také církve, náboženské společnosti a charitativní společenství. Například Diakonie a charita, katolická kongregace salesiánů Dona Boska, YMCA a YWCA. Existují také různá dobrovolnická hnutí, která pomáhají různým skupinám (postižení lidé, senioři apod.). Pro děti a mládež, které mají většinou osobní problémy ať už v rodině, s partnerem, vzděláváním apod. a tráví svůj volný čas touláním na ulici, v partě nebo jinak neorganizovaně, jsou určena nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (NZDM).

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Krnov – charakteristika regionu

Pro účely této bakalářské práce jsem zvolila město Krnov, protože z něj pocházím a dosud v něm žijí mí rodiče.

Krnov se nachází v severovýchodní části České republiky v podhůří Nízkého Jeseníku, na soutoku řeky Opavy a Opavice v těsné blízkosti česko-polské hranice v okrese Bruntál v Moravskoslezském kraji. Je obklopen nádhernou přírodou se spoustou lesů a také v samotném městě je mnoho zeleně. Často se mu také přezdívá „zelené město“. Krnovsko má charakter průmyslově – zemědělské oblasti.

Rozloha města je 4 440 ha a počet obyvatel k 31. 12. 2017 byl 23 595, z toho 11 331 mužů a 12 264 žen. Věkový průměr obyvatel města je 43,5 roku. Nejvíce je zastoupena věková skupina 15-64 let v počtu 15 093 obyvatel. Nejvíce je zastoupena věková skupina 15-64 let v počtu 15 093 obyvatel se vzácnou shodou počtu mužů a žen, a to 7 544 mužů a 7 549 žen.

Důležité je také zmínit se o nezaměstnanosti, která je v okrese Bruntál dlouhodobě jedna z vyšších v rámci celé České republiky. V období k 30. 9. 2018 byl počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání (tj. evidovaní nezaměstnaní) ve věku 15-64 let jen v Krnově celkem 871, z toho 468 žen a volných pracovních míst bylo 317 (Web Český statistický úřad, 2018).

6.1 Analýza nabídky volnočasových aktivit v regionu města Krnov

V práci se zaměřuji na nabídky volnočasových aktivit, které jsou lidem k dispozici přímo ve městě Krnov. Občané mají možnost dozvědět se veškeré informace o dění ve městě prostřednictvím pravidelného měsíčníku Krnovské listy, které jsou distribuovány zdarma do každé domácnosti. Město Krnov má také vytvořeny přehledné webové stránky s odkazy na jednotlivé akce, organizace a zařízení. Patří mezi ně, mimo jiné tyto organizace:

- **ACADEMIA LINGVAE** jazyková škola nabízí výuku angličtiny, kurzy němčiny a nově také licencované kurzy italštiny a francouzštiny. Dále jsou

v nabídce přípravné kurzy k maturitě z angličtiny a němčiny. Kromě výukových kurzů mohou také zájemci navštěvovat konverzační hodiny v angličtině, němčině a italštině. Zájemci o studium mohou do kurzů přistoupit kdykoliv a jsou zařazeni do skupiny jejich úrovně (Web Academia Linguae, 2018).

- **ARISTEA Jazyková škola** je centrum vzdělávání pro děti i dospělé s výukou angličtiny. Dále nabízí doučování matematiky, individuální doučování pro děti a studenty do 18 let, letní příměstské tábory, přípravné kurzy angličtiny k maturitní zkoušce. Aristeia je také přípravným centrem na Cambridgeské zkoušky s mezinárodní platností (Web Jazyková škola Aristeia, 2018).
- **Jazyková agentura PRIMA LINGUA** pořádá jazykové kurzy nejen pro firmy a státní instituce, ale také pro širokou veřejnost. Pořádá kurzy angličtiny, němčiny, polštiny, ruštiny, italštiny, portugalštiny, španělštiny, norštiny, čínštiny, japonštiny, arabštiny a češtiny pro cizince. Do svých kurzů aplikují lektori metodu efektivní komunikace (Web Jazyková agentura PRIMA LINGUA, 2018).
- **Městská knihovna Krnov** byla otevřena již v roce 1947. Zájemci si mohou půjčit knihy (včetně elektronických), noviny, časopisy, deskové hry, CD (mluvené slovo i hudba) a také čtečky elektronických knih. Jsou zde přístupné PC, wi-fi a veřejný internet. Knihovna také buduje a zpřístupňuje fond regionální literatury a poskytuje bibliografické, faktografické a referenční informace. Knihovna poskytuje také meziknihovní výpůjční službu. Městská knihovna se zapojila do projektu interaktivního vzdělávání pro seniory „Virtuální Univerzita třetího věku“, kterou zprostředkovává ČZU v Praze. Cílem tohoto projektu je přiblížit vysokoškolské studium seniorům a invalidním důchodcům přímo v místě bydliště. Tento cíl byl naplněn, a to velmi rychle. Kapacita letního semestru 2018 „České dějiny a jejich souvislosti“ byla seniory velmi rychle naplněna (Web Městská knihovna Krnov, 2018).
- **Městské muzeum Krnov** – výstavní prostory jsou umístěny ve Flemmichově vile, kancelář, depozitáře a badatelna v Dělnickém domě. Základním

posláním muzea je sbírkotvorná činnost. Muzeum se rovněž věnuje kulturně-výchovným, publikačním a výzkumným aktivitám a lektorské činnosti. Úspěšné bylo muzeum ve snahách o dotaci z programů vypisovaných Evropskou unií na mikroprojekty příhraniční spolupráce. Ve výstavních prostorách Flemmichovy vily se pořádají česko – polské kulturní akce a jiné aktivity na podporu příhraničního cestovního ruchu. Muzeum využívá prostory vily k pořádání rozmanitých krátkodobých i dlouhodobých muzejních výstav, realizují se zde lektorské programy výtvarné výstavy (Web Muzeum Krnov, 2018).

- **Středisko volného času Krnov (SVC)** je školské zařízení, které nabízí dětem, mládeži, ale také dospělým mnoho možností jak trávit svůj volný čas. Nabízí výukové programy, herní programy pro školky a školy, různorodé akce pro veřejnost a letní tábory. V rámci SVC také organizují předmětové soutěže MŠMT. Velmi hojně je využíváno přilehlé dopravní hřiště nejen veřejností, ale i školami a školkami, které zde provozují výukové programy. Mezi pravidelné akce SVC patří zájmové útvary různého zaměření např.: rukodělné a tvůrčí kroužky - Keramika pro děti, pro dospělé i pro rodiče s dětmi, Modeláři, Výtvarníci, Loutkový soubor Krnováček, Doučování a psaní DÚ pro malé i velké, hudební a pěvecké kroužky - hra na zobcovou flétnu, na klavír, dramatický kroužek Komedianti, Sólový zpěv nebo pěvecký zájmový útvar Cover singers, sportovní kroužky – atletika, badminton, basketbal, florbal, házená, jóga, krasobruslení, kynologové, lukostřelba, orientační běh, plavání, taneční kroužky – Antigoni výuka tradičních řeckých tanců, Calipso Dance street dance, Country tance, Taneční kurzy a mnoho dalších. SVC nabízí také výuku cizích jazyků angličtiny a němčiny. Pro maturanty má kurz zaměřený na procvičování jednotlivých částí státní maturity.

SVC se aktivně zapojuje také do různých projektů např.: V květnu a červnu 2018 proběhly tři akce Česko-polský orientační běh Pietrowice, Česko-polské hry pro děti a mládež a Mezinárodní fotografický workshop všechny v rámci česko-polského projektu Trávíme čas společně (projekt pro děti a mládež z Krnova a Pietrowic). Tento projekt je spolufinancován z prostředků

Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Programu „Překračujeme hranice 2014-2020“ (Web SVČ, 2018).

- **Základní umělecká škola Krnov** má téměř sedmdesátiletou tradici, jsou zde zastoupeny čtyři umělecké obory: hudební obor, výtvarný obor, taneční obor a literárně dramatický obor. Základní umělecká škola si za dobu své existence vybudovala vynikající pověst a její žáci dosáhli mnoha ocenění v různých soutěžích.
- **Koncertní síň Sv. Ducha** je bývalý kostel svatého Ducha a jedná se o jednu z nejstarších dochovaných budov v Krnově. Dnes slouží prostor jako obřadní a koncertní síň s krásnými varhanami, vyrobenými v Krnově. Během roku se zde koná řada koncertů vážné hudby, jejichž vyvrcholením jsou Krnovské hudební slavnosti, pořádané každoročně v průběhu měsíce září.
- **Městské divadlo Krnov** pořádá různá divadelní představení nejen místních divadelních spolků, ale hostují zde divadelní scény z celé České republiky. V divadle se pořádají často také přednášky, besedy a koncerty.
- **Kino Mír 70** má dlouhou historii, promítá filmy již od roku 1948. V průběhu let bylo postupně modernizováno až do současné podoby a vybavení. Sál kina je vybaven smyčkou pro neslyšící, avšak kino není v současné době upraveno pro vozíčkáře. Těm jsou ve velkém sále kina vyhrazena pouze dvě místa a mimo tato místa je pohyb s invalidním vozíkem zakázán. Malý sál kina Art klub není pro imobilní návštěvníky přizpůsoben vůbec.
- **Kofola Music Club** v Krnově patří mezi nejvyhledávanější koncertní místa v České republice. Ročně tento klub navštíví přibližně sto kapel, včetně divadelních a jiných uměleckých seskupení. Místo je velmi dobře vybaveno a zvládne hostit i technicky náročná vystoupení.
- **Charita Krnov Zvídálek** je nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, usilující o pozitivní změnu v životním způsobu a sociální začleňování dětí a mládeže, kteří se ocitli v nepříznivé životní situaci. Je určeno pro děti a mládež od 6 do 15 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, etnické menšiny a osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách. Toto zařízení se zaměřuje převážně na práci s dětmi a mládeží, která sem dochází z blízké romské komunity. Je to místo, kde mohou tyto děti trávit smysluplně svůj

volný čas, poznat zajímavé věci a místa a předvést své schopnosti a dovednosti v akcích, které jsou zde pořádány (Web Charita Krnov, 2018).

- **Slezská diakonie** je nestátní nezisková organizace, která poskytuje služby v sociální oblasti. Cílovou skupinou jsou lidé s postižením, senioři, lidé bez domova a všichni kdo se ocitli v těžkých životních situacích. Uvádím tuto organizaci zde proto, že v ní existuje dobrovolnické centrum, jehož činnost stojí za zmínku a lidé mohou dobrovolnictvím také účelně a prospěšně vyplnit svůj volný čas. Dobrovolníci se stávají přáteli seniorů, kterým pomáhají a naslouchají, jsou společníky lidí s postižením, stávají se kamarády dětí, navštěvující nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a doprovázejí je na výletech. Všem těmto lidem dobrovolníci pomáhají. Dobrovolnictví probíhá nejen ve střediscích Slezské diakonie, ale také např. v nemocnici Krnov nebo v domově pro seniory (Web Slezská diakonie, 2018).

V Krnově funguje také dostatek sportovních organizací a oddílů, které vyplňují aktivně volný čas nejen dětí a mládeže, ale také dospělých. Patří mezi ně:

- **Aeroklub Krnov** chci zmínit proto, že v Krnově se nachází veřejné vnitrostátní letiště a pravidelně se zde pořádá mistrovství republiky v seskoku padákem, soutěže kluzáků, různé sportovní akce a každoročně dětské dny. Aeroklub nabízí leteckou a parašutistickou školu a samozřejmě zážitkové volnočasové aktivity jako je tandemový seskok padákem a lety pro veřejnost. Záleží jen na odvaze a dostatku finančních prostředků.
- **Box Club Krnov** - tento spolek založený v roce 2013 je úspěšný a v Krnově velmi oblíbený. Probíhá zde výuka boxu, MMA a Plyometric cardio workout. Spolek také nabízí výuku sebeobrany a Jiu-Jitsu.
- **SK Dětem** je spolek – sportovní klub pro děti od čtyř let, provozují atletiku, cyklistiku, turistiku, in-line bruslení, lyžování, snowboarding a různé zábavné a tematické programy.
- **Vodní turistika TJ Čochtan** nabízí výuku vodních sportů např. kajak, kánoe, raft a další. Nabízí výukové akce pro rodiny s dětmi a záchranářské kurzy.

- **Yacht club Krnov** je občanské sdružení. Vznik organizovaného yachtingu v Krnově se datuje do roku 1973, byl součástí TJ Krnov do roku 2001. Oddíl sídlí na severní hrázi Petrova rybníku (místně zvaný Balaton), který se stal prostorem také pro výuku oblíbeného windsurfingu, škola se nachází v prostoru Yacht clubu. Pořádají se zde závody, letní yachtařské tábory, ale také zábavné akce např. Maškarní závody nebo Pohádkové odpoledne pro děti (Web Yacht club Krnov, 2018).

V Krnově mohou občané dále využívat ke svým sportovním aktivitám různá sportovní zařízení, např:

- tenisové kurty a tenisovou halu,
- tři bowlingová centra,
- golfové hřiště,
- celoročně krytý bazén,
- v letním období koupaliště, jehož součástí je minigolf a hřiště pro veřejnost,
- krytý zimní stadion, sloužící veřejnosti i sportovním organizacím,
- atletický stadion, který využívá veřejnost, školy a sportovní organizace, jehož součástí je volejbalové a házenkářské hřiště, 400 m dráha, sektory pro vrhy, skoky a hody.
- fotbalový stadion s umělou travnatou plochou, který je využíván jak sportovními organizacemi, tak i veřejností a škola Jiu-Jitsu a Karate Krnov,
- skate/bike park s rozlohou větší než tisíc metrů čtverečních. Tento park se stal nejoblíbenějším sportovištěm mladých,
- pro příznivce fitness je zde např. Fitness centrum Jalex, které nabízí relaxační a rekondiční programy a cvičení včetně poradenství při sestavování tréninku.
- Fitness Hotel Steiger nabízí možnost využití posilovny.
- Fitness K2 Hiking nabízí aktivitu pod názvem Indoor Walking, tzv. „chůze uvnitř“.
- dalšími sportovními nabídkami v Krnově jsou zumba, aerobic, spinning, pilates, regenerační a rekondiční cvičení a další.

V Krnově funguje také **Kroužek mladých hasičů**, který pořádá jednotka sboru dobrovolných hasičů. Účastní se ho děti do jedenácti let jako mladší hasiči a děti ve

věku 11-15 let jako starší hasiči. Kroužek je velmi oblíben pro svou zajímavou činnost. Vedoucími jsou hasiči jednotky sboru dobrovolných hasičů z Krnova Kostelce. Děti své získané znalosti a zkušenosti úročí v hasičských soutěžích a slaví úspěchy. V červenci 2017 proběhlo mezinárodní setkání mládeže ve francouzských Dolomitech, kterého se zúčastnilo pět členů hasičského kroužku. V rámci kroužku jsou pořádány také letní tábory a víkendové pobyty.

V Krnově a blízkém okolí se nachází církevní, kulturní a přírodní památky a zajímavá místa, která je možné ve volném čase navštívit. Uvedu jen několik z nich:

- Krnovská synagoga. V rámci projektu revitalizace židovských památek v ČR proběhla celková rekonstrukce a pro veřejnost byla znovu otevřena v roce 2014. Konají se zde pravidelné prohlídky, výstavy a koncerty.
- Hrad Šelenburk (Cvilín, Lobenštejn), jedná se o trosky hradu, který byl založen Přemyslovci v roce 1238 a sloužil k obraně stezky vedoucí podél řeky Opavy do Krnova a dále do Slezska. Ke zřícenině vede zelená turistická značka. Zřícenina je volně přístupná a nachází se na naučné stezce Cvilín. Je možné absolvovat prohlídku krnovské radniční věže, na které jsou původní radniční hodiny z roku 1864.
- Zajímavá je také procházka a výstup na kamennou rozhlednu Cvilín, která stojí na stejnojmenném kopci a umožňuje při dobré viditelnosti výhled na nejvyšší hory Moravskoslezských Beskyd – Radhošť, Smrk a Lysou horu a na opačné straně lze spatřit vrcholky Hrubého Jeseníku s Pradědem a Petrovými kameny.
- Velmi zajímavá je také pro zájemce možná exkurze do varhanářské firmy Reiger-Kloss, která vyrábí varhany a dnes také koncertní kytary do celého světa. V době svých studií vždy když vyrobili a sestavili ve firmě varhany pro zákazníka, který si je objednal, tak se konaly koncerty, které byly přístupné veřejnosti. V rámci činnosti firmy působí Střední škola varhanářská založená v roce 1992. Škola poskytuje úplné střední odborné vzdělání ukončené maturitní zkouškou v oboru uměleckořemeslná stavba varhan.
- Z přírodních památek zmiňuji Chářovský park, založený v roce 1899, roste zde řada zajímavých dřevin a cizokrajných rostlin. V Krnově jsou také čtyři naučné stezky: Naučná stezka Cvilín, Naučná stezka Staré hliniště, Naučná

stezka Bezručův vrch a Naučná stezka Horky – Kabátův kopec (Web Krnov, 2018).

Město Krnov podporuje dlouhodobě rozvoj cyklo dopravy, buduje cyklostezky ve městě i v přilehlém okolí. V roce 2015 se Krnov stal členem Asociace měst pro cyklisty. Velmi známá a hojně využívaná je cyklotrasa vedoucí z Krnova do Opavy převážně po nových cyklostezkách, přes obce po vedlejších silnicích. K popularizaci cyklistiky slouží cyklojízda pro rodiny s dětmi „Do Opavy na fidorku, do Krnova na kofolu“, která se koná pravidelně každý rok pod záštitou města Krnov a Opava.

Krnov nabízí milovníkům dobré zábavy i umění celoročně mnoho příležitostí k nevšedním zážitkům při návštěvách divadelních představení, koncertů, výstav a nejrůznějších akcí. K tradičním akcím patří:

- Krnovské hudební slavnosti,
- Filmový festival KRRR,
- Noc v muzeu a další.

Vznikly také nové akce, zde bych zmínila „Dobré srdce Krnova“, což je charitativní odpoledne spojené s veřejnou sbírkou na podporu lidí se zdravotním postižením (Kolektiv autorů, 2018).

6.2 Dílčí shrnutí

V Krnově probíhá velmi čilý společenský život a nabídka volnočasových aktivit v tomto směru je velmi rozmanitá. Částečně to přisuzuji i poloze města na česko-polské hranici a zapojení města do příhraniční spolupráce. Poměrně hodně aktivit probíhá v součinnosti s partnerskými polskými městy a za podpory EU.

Volnočasové aktivity se zaměřením na sport, pohyb a aktivní způsob trávení volného času jsou zastoupeny v dostatečném počtu, lidé mají mnoho možností nejen v různých oddílech a organizacích, ale také individuální aktivity. Podle mého názoru je dostatečná také nabídka aktivit zaměřená na zájmové vzdělávání.

V této práci nelze vyjmenovat všechny nabízené volnočasové aktivity ve městě, protože jich je opravdu mnoho. Vybrala jsem jen některé napříč různými zájmy.

Po prostudování všech dostupných zdrojů jsem došla k závěru, že v Krnově je dostatek volnočasových aktivit různého zaměření pro všechny věkové kategorie.

7 Výzkumné šetření

Analýza nabídky a poptávky volnočasových aktivit žáků SOŠ dopravy a cestovního ruchu v Krnově proběhla průzkumným šetřením pomocí dotazníku. Respondenty jsem oslovila prostřednictvím vedoucí vychovatelky domova mládeže. S touto vedoucí vychovatelkou jsem poté realizovala individuální rozhovor.

7.1 Respondenti

Respondenty dotazníkového šetření byli pouze žáci, kteří navštěvují SOŠ dopravy a cestovního ruchu a jsou během týdne ubytováni v domově mládeže této školy. Věk respondentů se pohyboval od 15 do 19 let.

Dotazovanou v rámci individuálního rozhovoru byla vedoucí vychovatelka, která v domově působí 38 let.

7.2 Domov mládeže SOŠ dopravy a cestovního ruchu Krnov

Střední odborná škola dopravy a cestovního ruchu Krnov je příspěvková organizace a jejím zřizovatelem je Moravskoslezský kraj. Je to veřejná (státní) škola, nabízející studium čtyřletých maturitních oborů, a to Management cestovního ruchu a Management v dopravě se zaměřením na leteckou dopravu. V současné době na této škole studuje přibližně 360 žáků z celého Moravskoslezského kraje, také z Olomouckého, Brněnského i Zlínského kraje.

Žákům, kteří nemohou z důvodu větší vzdálenosti bydliště od Krnova a časové náročnosti každodenně do školy dojíždět, poskytuje škola ubytování v domově mládeže včetně stravování.

Domov mládeže je umístěn spolu se školou a jídelnou v jedné budově, má kapacitu 100 lůžek. V současné době je v domově mládeže ubytováno 100 žáků, z toho 13 chlapců a 87 dívek. Ubytovaní je zajištěno ve dvoulůžkových, třílůžkových a čtyřlůžkových pokojích standardního typu a vybavení. O ubytované žáky se starají pedagogičtí pracovníci – vychovatelé, kteří zajišťují studijní dohled, jejich výchovu a pomoc s výběrem zájmových aktivit. Po ukončení vyučování jsou žákům k dispozici odborné učebny. Volnočasové aktivity jsou poskytovány individuálně dle

poptávky a potřeb ubytovaných žáků. Žáci si mohou vybrat z akcí jednotlivých vychovatelů, z kroužků nebo z nabídky volnočasových aktivit v Krnově (Web SOŠ dopravy a cestovního ruchu Krnov, 2018).

V rámci domova mládeže a jednotlivých vychovatelů funguje sportovní kroužek (zumba, posilovací cvičení, v létě tenis, běh a badminton), dramatický kroužek, výtvarný kroužek a ruční práce (pletení čepiček pro předčasně narozené děti v krnovské nemocnici, umístěné do inkubátoru). Zájemci také navštěvují kroužek vaření. Přibližně patnáct žáků provozuje dobrovolnickou činnost v Harmonii, p. o. a v Domově pro seniory. Pomáhají zde s pořádáním např. soutěží, kulturních vystoupení k různým příležitostem jako jsou vánoční nebo velikonoční svátky a vyrábí drobné dárky (pečivo, korálkové a pletené drobnosti) pro občany těchto zařízení. Spolu s vychovateli žáci pravidelně provádí výzdobu domova mládeže a školy k různým příležitostem. Žáci jsou rozděleni podle ročníků a každý ročník má určenu výzdobu ke konkrétní události a vymyslí doprovodný program.

7.3 Výzkumné šetření – dotazník

7.3.1 Realizace dotazníkového šetření

Dotazník vlastní konstrukce obsahoval 19 otázek, a to otázky uzavřené, polouzavřené a otevřené. V první části obsahoval dotazník čtyři otázky týkající se identifikačních údajů, a to pohlaví, věk, místo trvalého bydliště a číslo ročníku, který žáci navštěvují. Druhá část dotazníku se již zaměřila na volný čas a volnočasové aktivity respondentů v počtu 15 otázek. Podoba dotazníku – viz Příloha 1.

Dotazníkové šetření proběhlo v týdnu od 21. ledna 2019 a bylo anonymní. Vytištěné dotazníky jsem rozdala respondentům a po vyplnění v dohodnutém termínu také vybrala od respondentů zpět. Návratnost dotazníků je 100 %. Analýzu dat jsem zpracovala v Microsoft Office Word.

7.3.2 Výsledky dotazníkového šetření

Rozbor identifikačních údajů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 36 respondentů z původně oslovených 45. Devět respondentů si svou účast v průzkumu rozmyslelo ještě před samotným průzkumem. Z celkového počtu respondentů bylo 8 mužů a 28 žen.

Věk respondentů se pohyboval mezi 15-19 lety a nejvíce byla zastoupena skupina 16 let v počtu 15 respondentů, následovala skupina 15 let v počtu 8 respondentů a skupina 17 let v počtu 6 respondentů. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 6 plnoletých respondentů, a to 5 respondentů ve věku 18 let a 1 respondent ve věku 19 let. Plnoletí respondenti neměli zájem o účast v průzkumu a jako důvod uváděli přípravu na vyučování.

Největší počet respondentů navštěvuje 1. ročník školy v počtu 21, následují respondenti 2. ročníku v počtu 8 a 4. ročníku v počtu 6 respondentů. Šetření se zúčastnil pouze jeden respondent 3. ročníku školy, ostatní oslovení 3. ročníku zájem neměli, důvod nesdělili.

Větší podíl respondentů má trvalé bydliště ve městě v počtu 20 respondentů, na vesnici trvale žije 16 respondentů.

Rozbor volnočasových aktivit

Tabulka 1: Představa o pojmu volný čas

Nejčastěji opakující se odpovědi	Počet
Svoboda	6
Volno	6
Kamarádi	4
Relaxace	4
Víkend	4
Odpočinek	2
Zábava	2

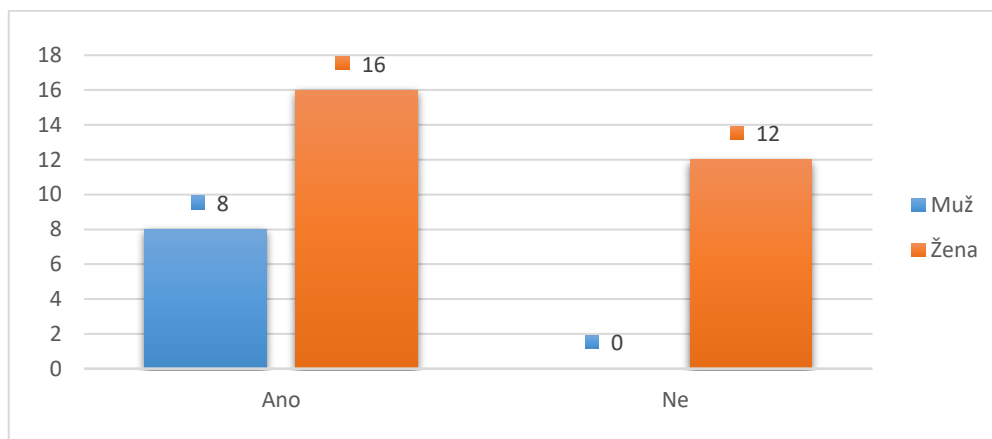
Zdroj: vlastní zpracování

- Na otázku „Co si představíte pod pojmem volný čas? Uveďte jedno slovo, které Vás napadne.“ se ve dvou případech 6 respondentů shodlo na slovech: svoboda a volno, ve třech případech 4 respondenti uvedli shodně slova:

kamarádi, relaxace a víkend a vždy 2 respondenti se shodli ve slovech odpočinek a zábava.

- Další odpovědi jsou zastoupeny v počtu jedné odpovědi: atletika, bezstarostnost, čas s přítelem, hudba, spánek, volnost, žádné povinnosti, život.

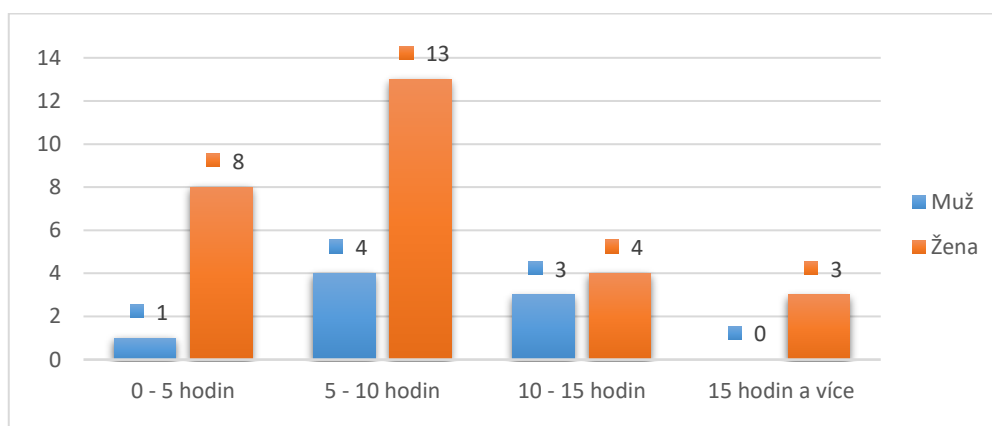
Graf 1: Spokojenost s délkou volného času

Zdroj: vlastní zpracování

- Na otázku „Jste spokojeni s délkou svého volného času? Pokud ne proč?“ odpovědělo 24 respondentů kladně a 12 respondentů s délkou volného času spokojeno není.
- Z grafu 1 vyplývá, že s délkou volného času jsou spokojeni pouze muži.

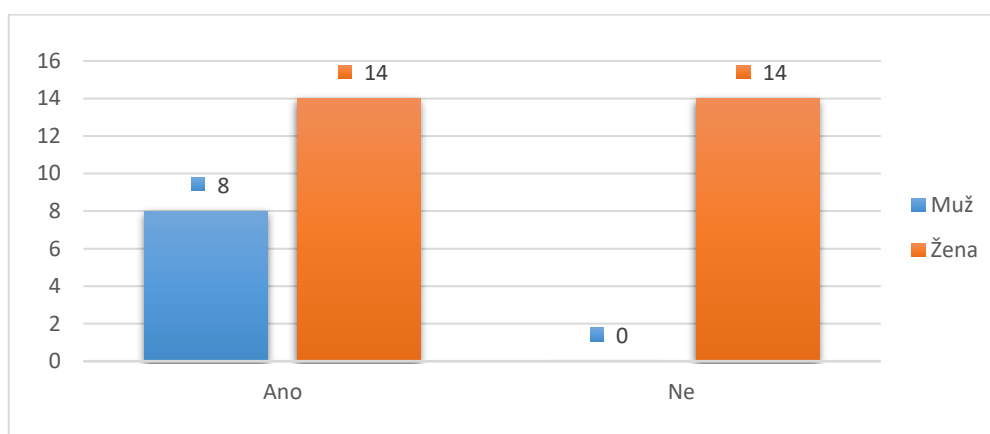
Graf 2: Čas strávený volnočasovými aktivitami v období jednoho týdne

Zdroj: vlastní zpracování

- Hodnoty grafu 2 ukazují, že nejvíce respondentů, a to v počtu 17, tráví čas volnočasovými aktivitami v rozmezí 5-10 hodin týdně.
- Volnočasové aktivity v délce 0-5 hodin jsou zastoupeny v počtu 9 respondentů. Volnočasové aktivity v délce 10-15 hodin týdně provozuje 7 respondentů.
- Nejméně je zastoupena skupina 15 hodin a více v počtu 3 respondentů.

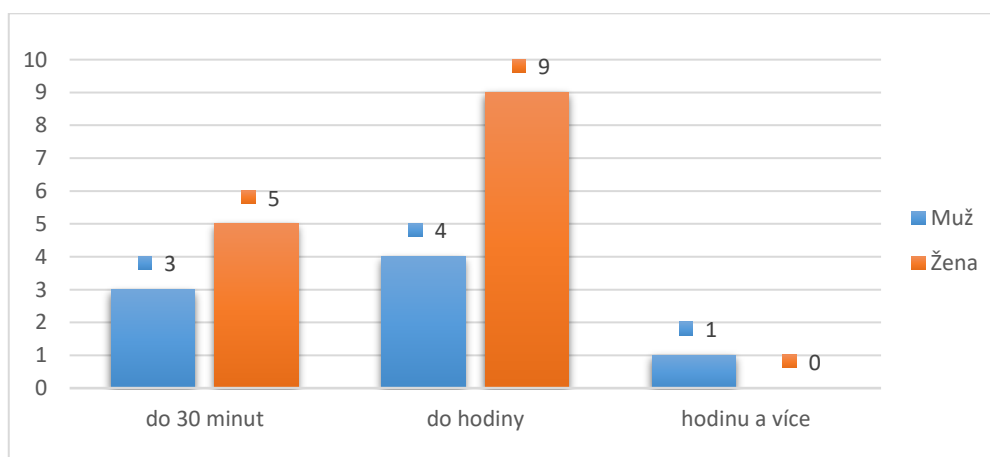
Graf 3: Ochota dojíždět za volnočasovými aktivitami

Zdroj: vlastní zpracování

- Z grafu 2 vyplývá, že za volnočasovými aktivitami jsou ochotni dojíždět všichni oslovení muži – celkem 8 respondentů a polovina žen (14 respondentů).
- Druhá polovina žen (14 respondentů) není ochotna dojíždět.

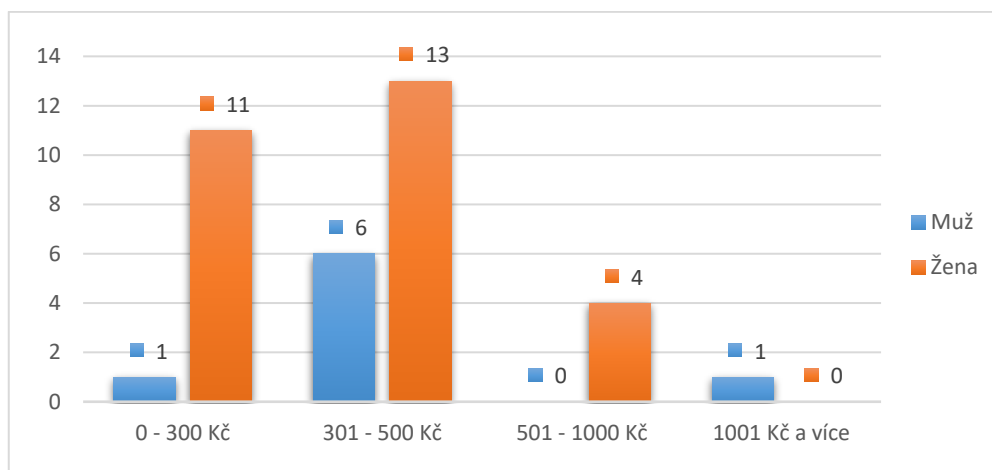
Graf 4: Potencionální doba dopravy za volnočasovými aktivitami

Zdroj: vlastní zpracování

- Z grafu 4 je zřejmé, že respondenti, kteří jsou ochotni dojíždět za volnočasovými aktivitami, preferují dobu dojezdu v časovém rozmezí do jedné hodiny – jedná se o 13 respondentů a do 30 minut 8 respondentů.
- Hodinu a více je ochoten dojíždět pouze jeden respondent, muž.

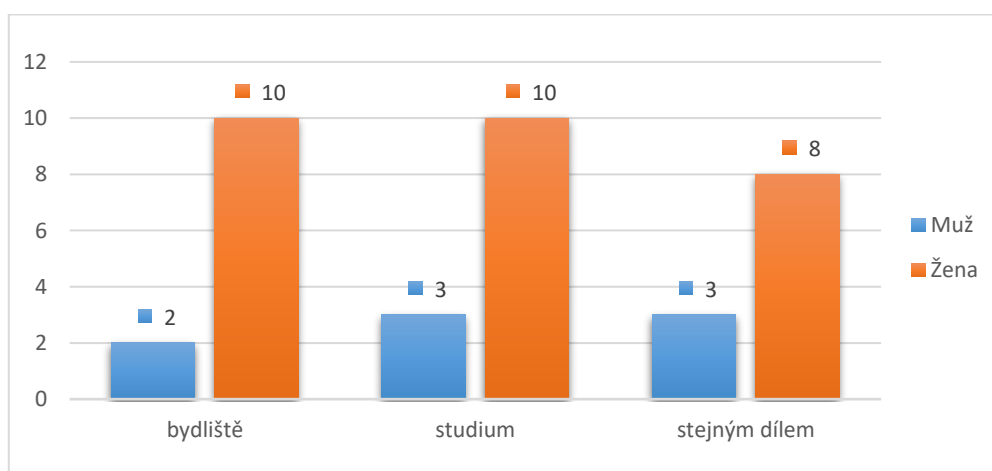
Graf 5: Finanční náklady investované do volnočasových aktivit měsíčně

Zdroj: vlastní zpracování

- Graf 5 ukazuje, že celkem 19 respondentů investuje do volnočasových aktivit částku v rozmezí 301-500 Kč měsíčně.
- 12 respondentů investuje nejnižší nabízenou částku, a to 0-300 Kč měsíčně.
- 4 respondenti uvedli částku v rozmezí 501-1000 Kč.
- Pouze 1 respondent muž uvedl, že investuje částku více než 1001 Kč.

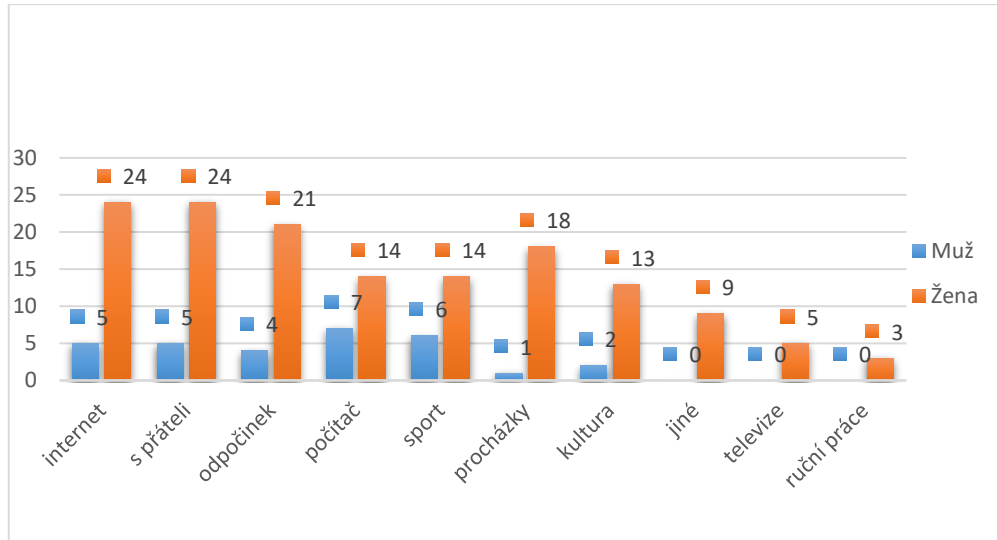
Graf 6: Místo volnočasových aktivit

Zdroj: vlastní zpracování

- Z grafu 6 vyplývá, že se respondenti volnočasovým aktivitám věnují přibližně stejně jak v místě bydliště, tak i v místě studia.

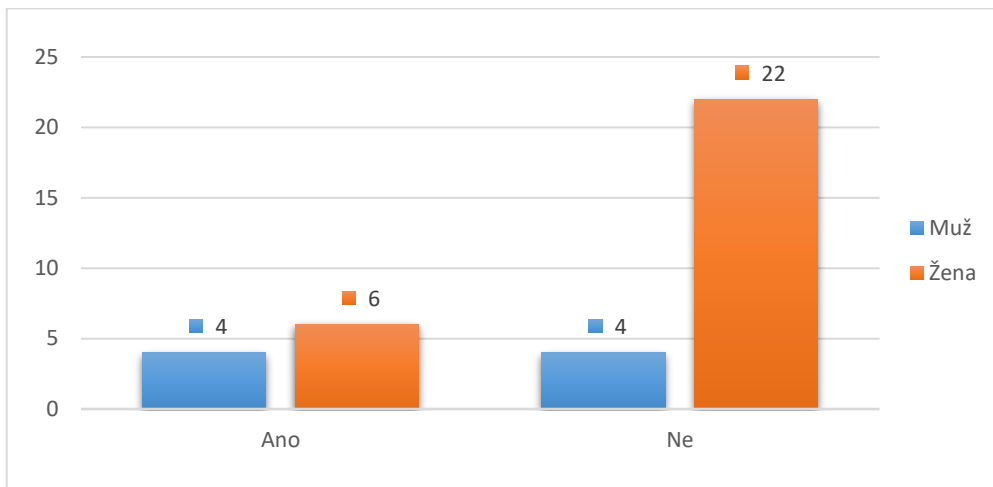
Graf 7: Konkrétní možnosti využití volného času

Zdroj: vlastní zpracování

- Na otázku „Jak trávíte svůj volný čas?“ mohli respondenti volit více odpovědí. Ve dvou případech 29 respondentů označilo možnost: internet (sociální sítě, on-line hry) a s přáteli, 25 respondentů uvedlo odpočinek.
- 21 respondentů tráví volný čas u počítače.
- Svůj volný čas využívá 20 z oslovených respondentů ke sportu a 19 respondentů k procházkám.
- Návštěvu divadla, kina, muzeí apod. preferuje 15 respondentů.
- Televizi sleduje 5 respondentů.
- Pouze 3 respondenti uvedli, že se věnují ručním pracím.
- U možnosti jiné odpovídali respondenti, že volný čas tráví s rodinou, v kroužcích, poslechem hudby, dva respondenti uvedli malování, pouze jeden respondent dobrovolnickou činnost nebo četbu.

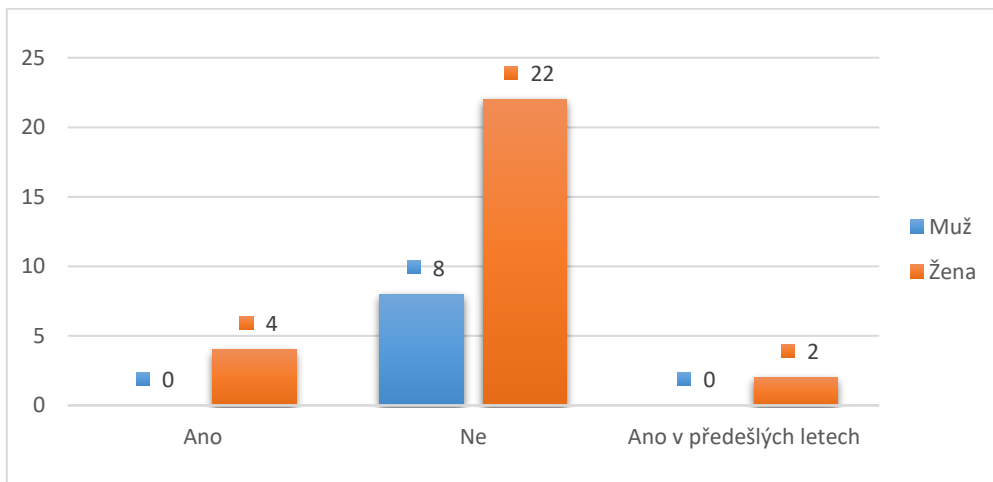
Graf 8: Návštěva kroužků ve volném čase

Zdroj: vlastní zpracování

- Celkem 26 respondentů uvedlo, že nenavštěvuje žádný kroužek.
- 10 respondentů kroužek navštěvuje.

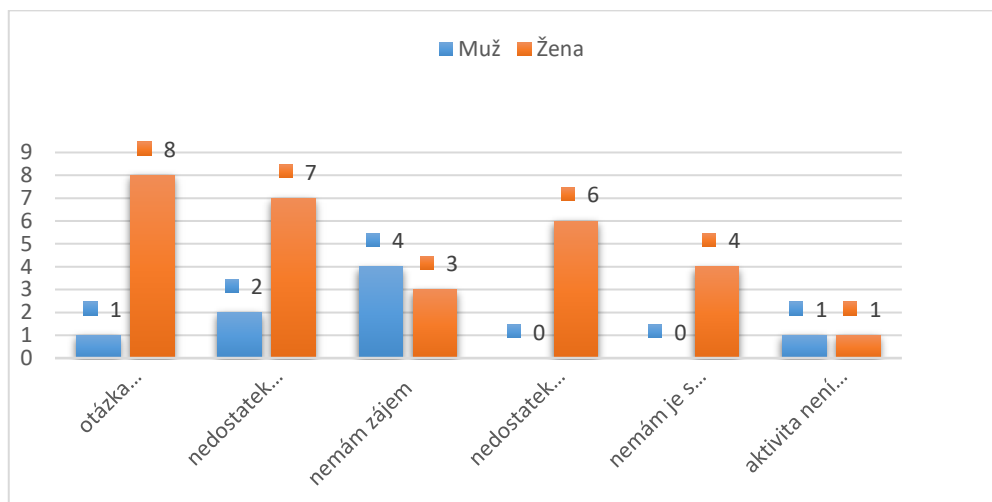
Graf 9: Veřejně prospěšná činnost vykonávaná v rámci volného času

Zdroj: vlastní zpracování

- Z oslovených respondentů vykonávají v současné době veřejně prospěšnou činnost 4 respondenti (ženy) a v předešlých letech 2 respondenti.

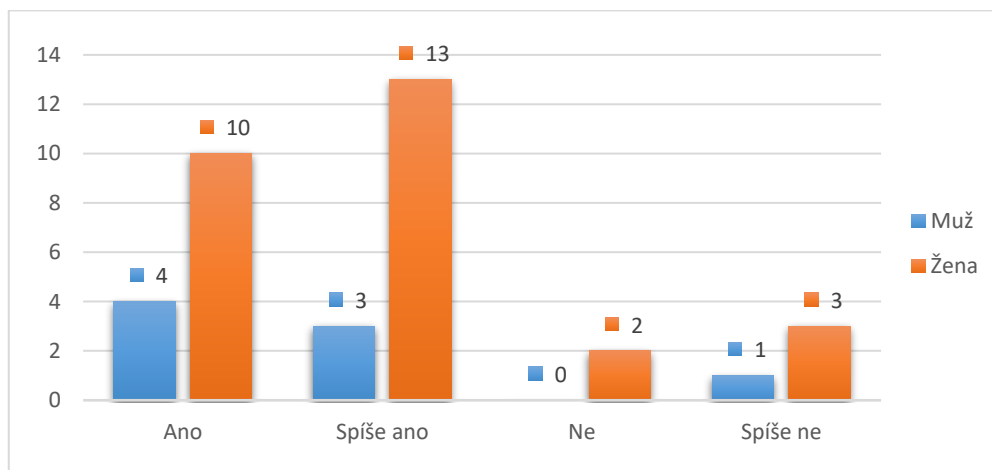
Graf 10: Důvod neúčasti na volnočasových aktivitách

Zdroj: vlastní zpracování

- 9 respondentů tuto otázku nevyplnilo, 9 respondentů uvedlo jako důvod nedostatek volného času, 7 respondentů nemá o volnočasové aktivity zájem, nebo se jim nechce.
- 6 respondentů uvedlo jako důvod nedostatek financí, 4 respondenti nemají s kým danou aktivitu provozovat, nedostupnost aktivity uvedl 1 respondent.

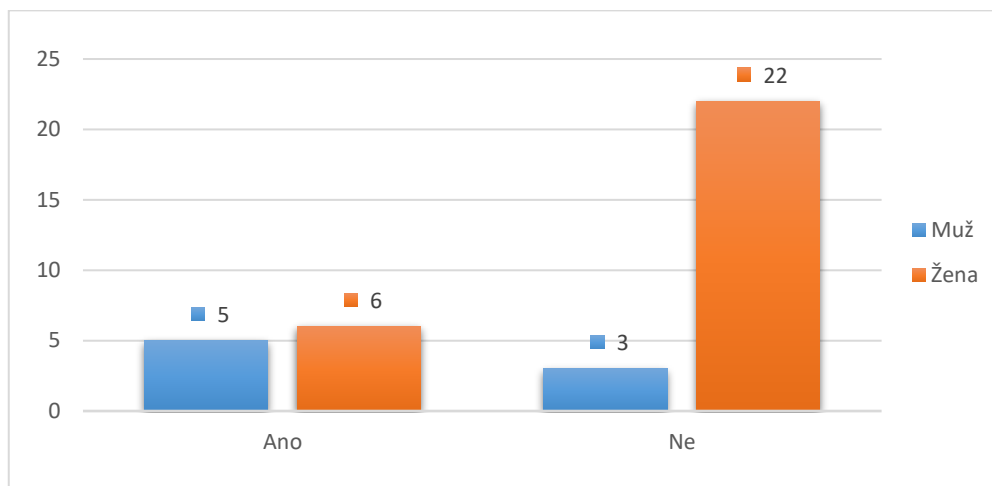
Graf 11: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit

Zdroj: vlastní zpracování

- Většina respondentů je spokojena s nabídkou volnočasových aktivit v rámci školy, domova mládeže a regionu, a to v počtu 30 respondentů.
- S nabídkou je nespokojeno pouze 6 respondentů.

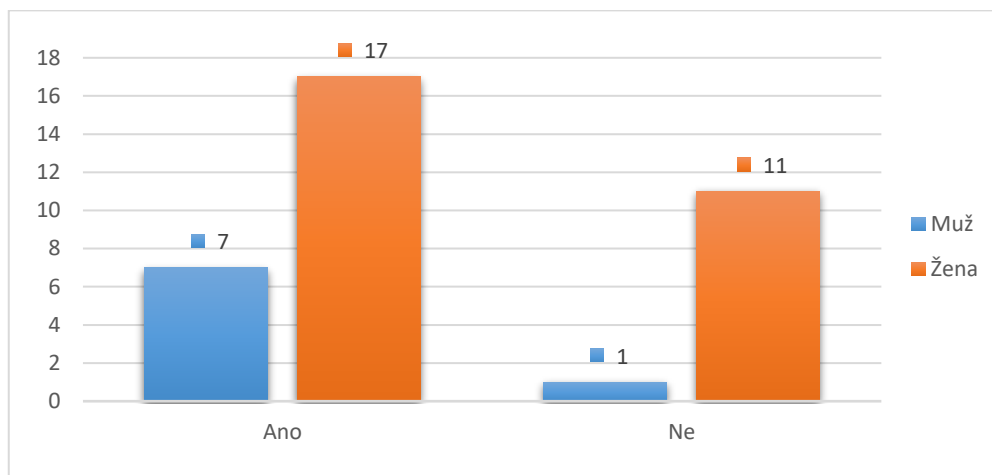
Graf 12: Chybějící volnočasová aktivita

Zdroj: vlastní zpracování

- Na otázku „Kterou volnočasovou aktivitu v rámci školy, domova mládeže a regionu postrádáte?“ bylo možné uvést více aktivit. 25 respondentů odpovědělo, že jim žádná volnočasová aktivita nechybí, naopak 11 respondentů volnočasovou aktivitu postrádá.
- 5 respondentů uvedlo, že jim chybí televize v domově mládeže, 1 respondent postrádá levnější rozšířenou výuku angličtiny.
- Další odpovědi jsou zastoupeny v počtu jedné odpovědi: golfové hřiště, klavír, atletika nebo posilovna přímo v budově domova mládeže.
- Jeden respondent uvedl, že si každý může najít, co ho baví.

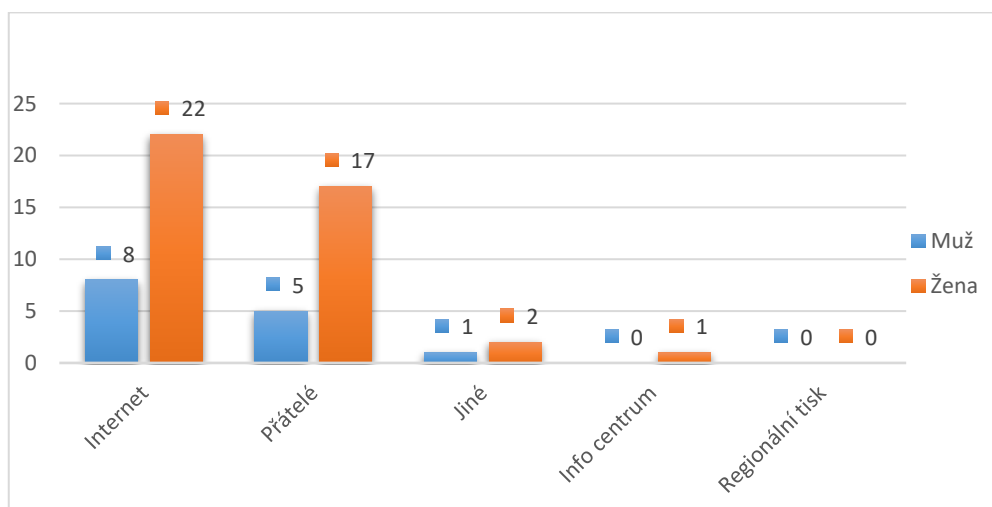
Graf 13: Informovanost o nabídce volnočasových aktivit

Zdroj: vlastní zpracování

- Z grafu 13 je patrné, že informovanost o nabídce volnočasových aktivit v okolí je dostatečná pro 24 respondentů a nedostatečná pro 12 respondentů.

Graf 14: Informace o nabídce volnočasových aktivit

Zdroj: vlastní zpracování

- Na otázku, jak si respondenti zjišťují informace o nabídce volnočasových aktivit v okolí, mohli respondenti uvést více odpovědí. 30 jich odpovědělo, že pomocí internetu, 22 respondentů se informuje od přátel, pouze 1 respondent využívá informační centrum.
- U odpovědi „jiné“ uvedli 3 respondenti nástěnku v domově mládeže.
- Žádný respondent nevyužívá pro získávání informací regionální tisk.

7.3.3 Shrnutí dotazníkového šetření

Z dotazníkového šetření vyplývá, že oslovená mládež ve věku od 15 do 19 let si pod pojmem volný čas představuje svobodu, volno, relaxaci a odpočinek. Žádný z respondentů neuvedl, že by si pod pojmem volný čas představil nudu.

Z celkového počtu 36 respondentů je s délkou volného času spokojeno 67 % a nespokojeno 33 % respondentů. Jako důvod nespokojenosti uvádí mnoho školních povinností a dlouhé přípravy na vyučování. Muži jsou s délkou volného času spokojeni, ženy odpovídaly záporně ve 43 %.

Volnočasovým aktivitám věnují respondenti v průměru nejvíce 5-10 hodin týdně. Z celkového počtu 36 respondentů to je 47 %. Více než 15 hodin týdně se věnuje volnočasovým aktivitám pouze 8 % z celkového počtu respondentů, a to ženy.

Z celkového počtu 36 respondentů je 61 % z nich ochotno dojíždět za volnočasovými aktivitami. V této skupině jsou všichni oslovení muži a polovina žen. Respondenti, kteří jsou ochotni za volnočasovými aktivitami dojíždět, preferují časové rozpětí dojezdu do jedné hodiny a do 30 minut.

Do volnočasových aktivit respondenti investují finanční částku na dolní hranici nabídnutých možností v dotazníku. Pravděpodobně je tato skutečnost dána tím, že náklady na pobyt v DM, stravu, kapesné a týdenní platbu za dopravu jsou pro většinu rodičů poměrně velké a nemohou přispět další větší částkou na volnočasové aktivity svých dětí. Z dostupných informací a vlastních zkušeností vím, že ubytování žáci v domově mládeže většinou využívali aktivity, které zajišťovala škola v rámci DM a školy, buď bez úplaty, nebo za menší poplatek. V dnešní době již tato výhoda většinou nepřevažuje v nabídkách volnočasových aktivit.

Respondenti se volnočasovým aktivitám věnují v průměru skoro stejně jak v místě bydliště, tak i v místě studia. Nejčastěji, a to v 81 % tráví většina respondentů volný čas na internetu (sociální sítě), ale skoro ve stejné míře tráví volný čas respondenti také s přáteli a odpočinkem. Sportovním aktivitám se věnuje 56 % respondentů. Přibližně stejné procento respondentů, a to 58 % tráví svůj volný čas prací na počítači a procházkami. Můžeme se ovšem pouze dohadovat zda se věnují

prostřednictvím počítače opravdu jiným činnostem než internetu a hrám, např. úpravě fotografií, programování apod.

Malou skupinou jsou zastoupeni ti respondenti, kteří tráví svůj volný čas sledováním televize. Pouze jeden respondent uvedl, že se ve volném čase věnuje četbě knih. Pouze 28 % z celkového počtu respondentů pravidelně navštěvuje zájmové kroužky. Jedná se však většinou o sportovní kroužky – box, Jiu Jitsu, golf, atletika.

Kroužky zaměřené na vzdělávání navštěvuje pouze 14 % z celkového počtu respondentů. Uvedli kroužky – výuka francouzštiny a italštiny, hra na violu, literární dramatický kroužek, hasičský sport a hodiny zpěvu.

V průzkumu se objevil názor plnoletého respondenta, že klasické kroužky v dnešní době navštěvuje málo dětí a mládeže. Ale informovanost o nabídce kroužků a různých aktivitách je dostačující, jen lidé jsou málo ochotni něčemu se pravidelně věnovat.

V dotazníku jsem se také zaměřila na otázku veřejně prospěšné činnosti. Někteří žáci této školy se věnují dobrovolnické činnosti. Zajímalo mne, jestli jsou oslovení respondenti mezi nimi. Z oslovených respondentů pomáhají v současné době 4 respondenti (ženy), v předešlých letech dva respondenti. Jedná se o žákyně 4. ročníku, které nemají čas se této činnosti dále věnovat, důvodem je příprava k maturitě. Žáci pomáhají v Harmonii, p. o. a v Domově pro seniory Krnov.

Zajímalo mne důvod neúčasti na volnočasových aktivitách. Nejčastěji uváděným důvodem byl nedostatek volného času, nedostatek financí a skutečnost, že nemají o volnočasové aktivity zájem, 9 respondentů tuto otázku nevyplnilo. Předpokládám, že důvodem nevyplnění odpovědi je u některých dotázaných ostých přiznat finanční důvody. Menší skupina respondentů uvedla, že nemají danou aktivitu s kým provozovat nebo není konkrétní aktivita dostupná.

Většina respondentů je spokojena s nabídkou volnočasových aktivit v rámci školy, DM a regionu. Jen malá skupina respondentů je s nabídkou nespokojena. 69 % oslovených respondentů nepostrádá žádnou volnočasovou aktivitu. Pět respondentů uvedlo, že jim chybí televize v domově mládeže. Dále jim chybí např. klavír a posilovna přímo v DM, atletika, golfové hřiště.

Informovanost o nabídce volnočasových aktivit v okolí je pro většinu respondentů dostatečná. Informace o nabídce čerpají převážně z internetu a od přátel. Žádný z oslovených respondentů nevyužívá pro získávání informací regionální tisk. Tyto výsledky potvrzují fakt, že internet a přátelé jsou největším zdrojem informací, naopak informační centrum a regionální tisk mladé respondenty míjí.

7.4 Výzkumné šetření – individuální rozhovor

Individuální rozhovor s vedoucí vychovatelkou se uskutečnil v lednu 2019. Položila jsem jí 9 otázek (viz Příloha 2). Dotazování probíhalo ve velmi příjemné atmosféře, paní vychovatelka byla ochotná a její přístup byl profesionální. Autentický přepis rozhovoru viz Příloha 3.

7.4.1 Výsledky individuálního rozhovoru

Otázka č. 1: Jak dlouho vykonáváte pedagogickou praxi?

Odpověď: 40 let, z toho 38 let zde v domově mládeže.

Otázka č. 2: Jak podle Vás žáci ubytovaní v domově mládeže (DM) tráví svůj volný čas nejčastěji?

Odpověď: Sledováním internetu, převážně sociální sítě Facebook a Instagram.

Otázka č. 3: Jaký je u žáků zájem o volnočasové aktivity pořádané v rámci DM?

Odpověď: Převážná většina zájem nejeví. Jsou zde ale i žáci, kteří se účastní skoro všech kroužků a činností, které nabízíme.

Otázka č. 4: Jakým způsobem jsou volnočasové aktivity, které zajišťuje v DM financovány?

Odpověď: Kroužky, které pořádáme v prostorách DM, nejsou za úplatu. Žáci si financují pouze materiál, který spotřebují. Maximální finanční náklady na obdobné aktivity za jeden měsíc jsou 100 Kč.

Otázka č. 5: Navštěvují žáci ve volném čase spíše kroužky pořádané v rámci DM nebo více kroužky mimo DM?

Odpověď: Častěji navštěvují kroužky pořádané jednotlivými vychovateli v DM. Pokud někdo dochází do kroužků mimo DM, jedná se převážně o sportovní kroužky a posilovny (chlapci) a jazykové kroužky navštěvují více dívky.

Otázka č. 6: Vykonávají žáci nějakou veřejně prospěšnou činnost? V čem tato činnost spočívá a jaká je role vychovatele?

Odpověď: Ano, vykonávají, a to ve Slezské diakonii. Aktivita spočívá v kulturním zajištění akcí (soutěže, zpěv a taneční vystoupení) a tvorbě drobných dárků (perníčky, vánoční cukroví, výrobky z výtvarného kroužku). O vánočních a velikonočních svátcích v Domově pro seniory i v Harmonii, p. o. pro mentálně postižené občany pořádáme v Harmonii, p. o. workshopy, zaměřené na rukodělné činnosti. Další činnosti pro Harmonii, p. o. jsou organizované dny v rámci zadaného tématu, např. Námořnický bál nebo Country bál, kde zajišťujeme soutěže, hudbu a tanec. Těchto akcí se účastní přibližně 15 dívek. Dobrovolnická činnost také spočívá v individuálních návštěvách seniorů za účelem rozhovorů se starými lidmi. Vychovatelé se podílí na těchto aktivitách tím, že se žáky zajištění akcí vymýšlí a připravují a také se spolu s nimi aktivně účastní.

Otázka č. 7: Pokud se žáci neúčastní volnočasových aktivit, jaké si myslíte, že k tomu mají důvody?

Odpověď: Nemají zájem, argumentují školními povinnostmi. S vedením školy jsme do vnitřního řádu domova mládeže vložili do oddílu „Povinnosti ubytovaných žáků“ povinnost žáků spoluúčastnit se jednou za pololetí akcí pořádaných DM.

Otázka č. 8: Je nějaká volnočasová aktivita, kterou podle Vás žáci postrádají? Z dotazníku totiž mimo jiné vyplynulo, že některým ubytovaným žákům chybí v DM televize.

Odpověď: Dle mého názoru je nabídka dostupných volnočasových aktivit dostatečná. Po skončení vyučování mají žáci k dispozici třídy s televizí, videem, satelitem i DVD přehrávači.

Otázka č. 9: Je něco, co by se dalo zlepšit ze strany domova mládeže, vychovatelů?

Odpověď: Chybí společenská místnost. Všechny aktivity ve volném čase provádíme se žáky v učebnách nebo v jídelně.

7.5 Komparace názorů a celkové shrnutí

Z dotazníkového šetření a individuálního rozhovoru s paní vychovatelkou vyplynula shoda ve skutečnosti, že žáci nejčastěji tráví svůj volný čas na internetu, aktivitou na sociálních sítích.

Potvrdila se i informace od respondentů, že do volnočasových aktivit investují finanční částku na dolní hranici z nabídnutých možností v dotazníku. Paní vychovatelka mi v rozhovoru sdělila, že pokud se někdo z žáků účastní všech nabízených aktivit v rámci DM v jednom měsíci, tak investuje částku maximálně 100 Kč.

Častěji žáci navštěvují kroužky pořádané domovem mládeže. Potvrdilo se také, že oblíbenější jsou kroužky sportovní (převážně u mužů) než kroužky se zaměřením na vzdělávání. Ty jsou oblíbené u žen, a to se zaměřením na výuku cizích jazyků.

Potvrdila se také informace o veřejně prospěšné činnosti. Účastní se jí přibližně 15 dívek. Spolu s jednotlivými vychovateli se věnují osobám s mentálním postižením a seniorům, připravují pro ně kulturní akce k různým příležitostem.

Stejně tak se potvrdil výsledek z dotazníkového šetření, kdy někteří respondenti uváděli, že nemají o volnočasové aktivity zájem. Tuto skutečnost mi uvedla také paní vychovatelka, která mi sdělila, že někteří žáci a není jich málo, nemají zájem o nic a nelze je motivovat k jakékoli smysluplné činnosti. Zajímavý je přístup vedení školy a domova mládeže k žákům, kteří se nechtějí účastnit žádných aktivit. Z tohoto důvodu do vnitřního řádu DM vložili povinnost pro žáky spoluúčastnit se jednou za pololetí na akci, které pořádá domov mládeže.

Odpověď žáků a paní vychovatelky se neshoduje v problematice televize. Žáci v dotazníku uvedli, že televizi v domově mládeže k dispozici nemají. Toto tvrzení ovšem paní vychovatelka rozporovala, a to tím, že televize je žákům k dispozici v učebnách, spolu se satelitem, videem a DVD přehrávači. Nejspíš záporná odpověď žáků vyplynula z dnešní moderní doby, kdy by bylo pro žáky ideální, mít televizi na každém pokoji nebo ve společenské místnosti, kterou ovšem v domově mládeže nemají.

Nabídka volnočasových aktivit je dle paní vychovatelky včetně žáků dostačující. Za podstatný problém tohoto domova mládeže považuje paní vychovatelka chybějící společenskou místnost.

7.6 Vlastní návrhy a doporučení

V rámci dotazníkového šetření bylo zjištěno, že nejčastějším využitím volného času je pro žáky v drtivé většině internet a sociální sítě, ale ve stejné míře také volný čas s přáteli a odpočinek. Nejméně se žáci věnují vzdělávacím kroužkům a četbě knih. Což se potvrdilo i na základě individuálního rozhovoru s vedoucí vychovatelkou.

Z průzkumu bylo dále zjištěno, že několika žákům ubytovaným v domově mládeže chybí televize. Tuto informaci paní vychovatelka uvedla v rozhovoru na pravou míru. Televize nechybí, jen není na každém pokoji tak, jak by si žáci představovali. Ubytovaní žáci nemají v domově mládeže k dispozici společenskou místnost, veškeré zájmové aktivity, které žáci provozují společně s vychovateli, jsou směřovány do učeben nebo školní jídelny. Žáci tak mají často pocit, že jsou stále ve škole, i když mají volno. Problém spatřuji v tom, že domov mládeže je součástí budovy školy a rozmístění jednotlivých místností pravděpodobně neumožňuje zřídit společenskou místnost ani prostor pro posilovnu. Je to však otázka k zamyšlení pro vedení školy. Absenci společenské místnosti považuje za podstatný problém i vedoucí vychovatelka, ale doposud se jí nepodařilo najít vhodné prostory, které by schválilo vedení školy.

Z informací, které jsem získala z dotazníkového šetření i z individuálního rozhovoru s vedoucí vychovatelkou při návštěvě školy a domova mládeže, je dle mého názoru náplň zájmových činností i motivace ze strany vychovatelů této školy a domova mládeže na velmi dobré úrovni. Veškeré volnočasové aktivity jsou dobrovolné a je nutné na to takto pohlížet.

Na druhé straně je třeba se problematice volného času dětí a mládeže dostatečně věnovat a poskytnout jim smysluplnou činnost, aby se předcházelo sociálně patologickým jevům, např. šikaně, užívání drog, kriminalitě, vandalismu apod.

Výsledky mého šetření byly předány vedoucí vychovatelce domova mládeže. Doporučuji, aby vychovatelé jako nejdůležitější články, které mohou děti a mládež

naučit volný čas rozumně a užitečně využít a nejen ho promarnit, si s žáky promluvili a pokusili se zmapovat do hloubky jejich potřeby.

Za vhodné též považuji uspořádat besedu s bývalými absolventy, kteří našli své uplatnění v životě a kteří mohou potencionálně své mladší spolužáky motivovat k tomu, aby svůj volný čas využívali účelně, neboť přispěje nejen k jejich spokojenosti, ale i uplatnění na trhu práce.

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma „Nabídka a poptávka volnočasových aktivit ve vybraném regionu se zaměřením na vzdělávání“ se zabývala analýzou nabídky volnočasových aktivit v regionu Krnov a poptávky po nich u žáků vybrané střední školy, kteří jsou ubytováni v domově mládeže.

V teoretické části byly použity informace z odborných monografií, v menším rozsahu z internetových zdrojů na téma volnočasové aktivity. Nejprve jsem vysvětlila základní ekonomické pojmy, jako je ekonomika, ekonomie, trh, nabídka a poptávka. V další části jsem se věnovala pojmům volný čas, pedagogika volného času a současná nabídka volného času v České republice. Použila jsem metody analýzy, syntézy a komparace získaných poznatků.

V praktické části jsem použila metodu dotazníkového šetření, v rámci kterého jsem si kladla za cíl zjistit, jak žáci chápou pojem volný čas, zda mají o volnočasové aktivity zájem a jaké z nich upřednostňují, co jejich poptávku po nich ovlivňuje. Podobné otázky jsem položila i vedoucí vychovatelce v rámci individuálního rozhovoru. Dále jsem zjišťovala nabídku volnočasových aktivit ve vybraném regionu Krnov. Zde byla použita metoda analýzy informací, a to z dostupných internetových zdrojů.

Po prostudování všech dostupných zdrojů a vyhodnocení dotazníkového šetření jsem došla k následujícímu závěru. Nabídka volnočasových aktivit ve městě Krnov je dostatečná, a to pro všechny věkové kategorie, tedy i pro zvolenou cílovou skupinu, kterou byla školská mládež. Záleží pouze na tom, jaká volnočasová aktivita je zajímavá a jakou finanční částku jsou ochotni a mohou pro sebe v tomto směru věnovat. Jsou zde k dispozici i aktivity, které jsou bezplatné.

Vedoucí vychovatelka v rozhovoru potvrdila, že volnočasových aktivit je nejen v domově mládeže, ale také v regionu dostatek. Záleží na jednotlivých žácích, jaká aktivita je zajímavá a jaké se chtějí věnovat. Dotkla se také toho, že dnešní doba přináší mladým lidem nejen mnoho možností, ale i nástrah. Často se setkává s tím, že rodiče nemají na své děti dostatek času, který by využili ke společným aktivitám a v žádných aktivitách je nepodporují. Nemají čas si s dětmi promluvit o jejich

problémech nebo o úspěchu. Oni jako vychovatelé potom nahrazují rodiče, aby případně předešli nastupujícímu problému.

Z informací, které jsem získala od respondentů a od vedoucí vychovatelky domova mládeže je dle mého názoru náplň zájmových činností i motivace ze strany vychovatelů domova mládeže více než dostatečná. Přesto jsem připojila několik svých návrhů na možné zlepšení stávající situace. Podpora smysluplného využití volného času je zejména u mládeže velmi potřebná, nesmíme zapomínat na skutečnost, že veškeré volnočasové aktivity jsou dobrovolné, a tak k tomu musíme také přistupovat.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKE PUBLIKACE

BENDL, Stanislav a kol. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015. 306 s. ISBN 978-80-247-4248-9.

EICHLER, Bohuslav, RYSKA, Radovan a SVOBODA, Vladimír. *Základy státoprávní teorie, ekonomie, a ekonomiky, neformální logiky: základy společenských věd*. Vyd. 2. Praha: Fortuna, 1997. 165 s. ISBN 80-7168-456-2.

FRANC, Martin a KNAPÍK, Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957 – 1967*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 573 s. ISBN 978-80-200-2229-5.

KNOTOVÁ, Dana. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido, 2011. 101 s. ISBN 978-80-7315-223-9.

KOLÁŘ, Zdeněk a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. 192 s. ISBN 978-80-247-3710-2.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Zpráva o městě Krnově 2014-2018*. Krnov: Město Krnov, 2018. 30 s. ISBN 978-80-87826-20-1.

KOZLER, Josef a MATĚJKA, Jan. *Ekonomika, management, marketing v kostce*. Vyd. 3. Havlíčkův Brod: Fragment, 2002. 139 s. ISBN 80-7200-579-0.

MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8.

NĚMEC, Jiří et al. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. 119 s. ISBN 80-7315-012-3.

PÁVKOVÁ, Jiřina et al. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. 231 s. ISBN 80-7178-711-6.

PREISLEROVÁ, Dagmar. *Ekonomika: pro střední školy, pro podnikatele*. Vyd. 1. Brno: MC nakladatelství, 1997. 199 s. ISBN nevedeno.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Vyd. 7., aktualiz. a rozš. Praha: Portál, 2013. 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.

PŘADKA, Milan. *Kapitoly z dějin pedagogiky volného času*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 93 s. ISBN 80-210-2033-4.

SAK, Petr a KOLESÁROVÁ, Karolína. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Vyd. 1. Praha: Svoboda Servis, 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2.

VOTAVA, Jiří. *Úvod do pedagogiky (ianua scholae reserata)*. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita, Institut vzdělávání a poradenství, 2011. 203 s. ISBN 978-80-213-2229-5.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

ACADEMIA LINGUAE. *Info*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://www.academialinguae.cz/info/info>

ARISTEA. *ARISTEA jazyková škola*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://www.aristea.cz/>

ČČK. *Český červený kříž*. [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://www.cervenkykruz.eu/cz/mladez.aspx>

ČSÚ. *Český statistický úřad*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__597520#

HNUTÍ BRONTOSAURUS. *Brontosaurus. O nás*. [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <https://www.brontosaurus.cz/o-nas>

CHARITA. *Charita Krnov Zvidálek*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://krnov.charita.cz/zvidalek/>

JUNÁK. *Skauting*. [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/>

KNIHOVNA KRNOV. *Informace*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://www.knihkrnov.cz/article/informace>

KRNOV. *Volný čas*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://krnov.cz/zivot-ve-nbsp-meste/ms-20639/p1=21587>

MŠMT ČR. *Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Zákon 109/2002 Sb.* [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-c-109-2002-sb-o-vykonu-ustavni-vychovy-nebo-ochranne>

MUZEUM KRNOV. *O nás*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://mikskrnov.cz/muzeum/o-nas/historie>

PIONÝR. *O Pionýru*. [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://www.pionyr.cz/o-pionyr/>

PRIMA LINGUA. *Kurzy - výuka*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://www.primalingua.cz/sluzby/kurzy-vyuka>

SLEZSKÁ DIAKONIE. *Dobrovolnictví*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://www.slezskadiakonie.cz/projekty/dobrovolnictvi>

SOKOL. *Česká obec sokolská*. [online]. [cit. 2018-11-06]. Dostupné z: <http://www.sokol.eu/obsah/5486/definice-ceske-obce-sokolske>

SOŠ-DCR KRNOV. *O škole*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://sos-dcr.cz/cs/o-skole>

SVČ KRNOV. *Středisko volného času Krnov*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://www.svckrnov.cz/svc-meda>

YACHT CLUB. *Yacht club Krnov*. [online]. [cit. 2018-11-07]. Dostupné z: <http://www.yckrnov.cz/>

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1: Představa o pojmu volný čas	37
Graf 1: Spokojenost s délkou volného času	38
Graf 2: Čas strávený volnočasovými aktivitami v období jednoho týdne	38
Graf 3: Ochota dojíždět za volnočasovými aktivitami	39
Graf 4: Potencionální doba dopravy za volnočasovými aktivitami	39
Graf 5: Finanční náklady investované do volnočasových aktivit měsíčně	40
Graf 6: Místo volnočasových aktivit	40
Graf 7: Konkrétní možnosti využití volného času	41
Graf 8: Návštěva kroužků ve volném čase	42
Graf 9: Veřejně prospěšná činnost vykonávaná v rámci volného času	42
Graf 10: Důvod neúčasti na volnočasových aktivitách	43
Graf 11: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit	43
Graf 12: Chybějící volnočasová aktivita	44
Graf 13: Informovanost o nabídce volnočasových aktivit	45
Graf 14: Informace o nabídce volnočasových aktivit	45

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Vzor dotazníku	60
Příloha 2: Otázky pro individuální rozhovor	63
Příloha 3: Autentický přepis rozhovoru	64

Příloha 1: Vzor dotazníku

DOTAZNÍK

Vážení žáci,

jsem studentkou Institutu vzdělávání a poradenství ČZU v Praze a ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku na téma volnočasových aktivit. Dotazník je anonymní a výsledky poslouží pouze pro praktickou část mé bakalářské práce.

Předem děkuji za pravdivé a upřímné odpovědi a za ochotu a čas, který vyplněním strávíte.

Jana Stanková

Upřesnění před vyplněním dotazníku:

„Volný čas“ je čas po splnění svých povinností nejen studijních, ale i domácích. Můžeme ho využívat podle sebe, dle vlastního uvážení a dle vlastních zájmů.

Mezi „volnočasové aktivity“ mimo jiné patří také různé zájmové a vzdělávací kroužky, sportovní aktivity a soutěže, komunitní a nízkoprahová centra, kluby atd.

Vybrané odpovědi zakroužkujte, u otevřených otázek odpověď stručně vypište.

ODPOVĚDI RESPONDENTŮ

1/ **Pohlaví:**

a/ muž b/ žena

2/ **Věk:**

3/ **Místo trvalého bydliště:**

a/ město b/ vesnice

4/ **Který ročník na SOŠ dopravy a cestovního ruchu studujete?**

5/ **Co si představíte pod pojmem volný čas?** Uveďte jedno slovo, které Vás napadne (např. víkend, nic, svoboda aj.)

.....

6/ **Jste spokojeni s délkou svého volného času? Pokud ne proč?**

a) ano

b) ne

Důvod nespokojenosti.....

7/ **Kolik času týdně v průměru věnujete volnočasovým aktivitám?**

a/ 0-5 hodin

b/ 5-10 hodin

c/ 10-15 hodin

d/ 15 hodin a více

8/ **Jste ochotni za volnočasovými aktivitami dojíždět?**

a/ ano b/ ne

9/ **Pokud jste odpověděli na předcházející otázku „ano“, uveďte čas, který jste ochotni věnovat dopravě za volnočasovými aktivitami.**

a/ do 30 minut

b/ do hodiny

c/ hodinu a více

10/ **Kolik finančních prostředků měsíčně investujete do volnočasových aktivit?**

a/ 0-300 Kč

b/ 301-500 Kč

c/ 501-1000 Kč

d/ více než 1001 Kč a více

11/ **Kde se nejčastěji volnočasovým aktivitám věnujete?**

a/ v místě bydliště

b/ v místě studia

c/ v místě bydliště i studia stejným dílem

12/ **Jak trávíte svůj volný čas? Můžete zakroužkovat více možností.**

a/ sport

b/ kultura (návštěva kina, divadla, muzeí, výstavy, koncerty apod.)

c/ internet (sociální sítě, on-line hry)

d/ s přáteli

e/ počítač

f/ televize

g/ odpočinek

h/ procházky

i/ ruční práce (šití, pletení, výroba šperků apod.)

j/ jiné (aktivity výše neuvedené, uveďte jaké, možnost i více aktivit)

.....

13/ **Navštěvujete ve volném čase nějaký kroužek?**

a/ ano b/ ne

Pokud ano jaký, kde, jak dlouho kroužek navštěvujete a kdo Vás do kroužku přivedl?

.....

.....

14/ **Vykonáváte ve volném čase nějakou veřejně prospěšnou činnost? Např. dobrovolnická činnost (Slezská diakonie v Krnově apod.). Pokud ano uveďte kde, jak často a v čem činnost spočívá?**

.....

.....

15/ **Pokud se neúčastníte volnočasových aktivit, jaké k tomu máte důvody?**

- a/ nedostatek financí
- b/ nedostatek volného času
- c/ daná aktivita není v daném místě dostupná
- d/ nemám je s kým provozovat
- e/ nemám zájem, nechce se mi

16/ **Jste spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit v rámci školy, domova mládeže a v rámci regionu?**

- a/ ano
- b/ spíše ano
- c/ ne
- d/ spíše ne

17/ **Kterou volnočasovou aktivitu v rámci školy, domova mládeže a regionu postrádáte? (uved'te i více aktivit)**

.....

18/ **Myslíte si, že je informovanost o nabídce volnočasových aktivit v okolí dostačující?**

- a/ ano
- b/ ne

19/ **Jak si zjišťujete informace o nabízených volnočasových aktivitách v okolí?**

- a/ na internetu
- b/ z regionálního tisku
- c/ informační středisko
- d/ od přátel
- e/ jiné, uveďte jaké

Pokud Vám nestačil prostor pro vyjádření se v dotazníku k jednotlivým otázkám, můžete takto učinit na následujících řádcích. Budu ráda za jakékoliv podněty nebo myšlenky, týkající se Vašeho volného času a volnočasových aktivit.

.....
.....
.....

Děkuji Vám za Váš čas.

Příloha 2: Otázky pro individuální rozhovor

Otázka č. 1: Jak dlouho vykonáváte pedagogickou praxi?

Otázka č. 2: Jak podle Vás žáci ubytovaní v domově mládeže (DM) tráví svůj volný čas nejčastěji?

Otázka č. 3: Jaký je u žáků zájem o volnočasové aktivity pořádané v rámci DM?

Otázka č. 4: Jakým způsobem jsou volnočasové aktivity, které zajišťuje DM financovány?

Otázka č. 5: Navštěvují žáci ve volném čase spíše kroužky pořádané v rámci DM nebo více kroužky mimo DM?

Otázka č. 6: Vykonávají žáci nějakou veřejně prospěšnou činnost? V čem tato činnost spočívá a jaká je role vychovatele?

Otázka č. 7: Pokud se žáci neúčastní volnočasových aktivit, jaké si myslíte, že k tomu mají důvody?

Otázka č. 8: Je nějaká volnočasová aktivita, kterou podle Vás žáci postrádají? Z dotazníku totiž mimo jiné vyplynulo, že některým ubytovaným žákům chybí v DM televize a společenská místnost.

Otázka č. 9: Je něco, co by se dalo zlepšit ze strany domova mládeže, vychovatelů?

Příloha 3: Autentický přepis rozhovoru s vedoucí vychovatelkou

Otázka č. 1: Jak dlouho vykonáváte pedagogickou praxi?

Odpověď: Pedagogickou praxi vykonávám celkem 40 let, z toho 38 let zde v domově mládeže.

Otázka č. 2: Jak podle Vás žáci ubytovaní v domově mládeže (DM) tráví svůj volný čas nejčastěji?

Odpověď: Nejčastěji tráví volný čas sledováním internetu, převážně sociální sítě Facebook a Instagram. Nejraději by leželi v posteli s telefonem nebo notebookem před sebou.

Otázka č. 3: Jaký je u žáků zájem o volnočasové aktivity pořádané v rámci DM?

Odpověď: Převážnou většinu žáků nelze nalákat na nic, žádné aktivity jim nevyhovují, mají připravené výmluvy a nezmůžete nic, protože volnočasové aktivity jsou dobrovolné. Na druhou stranu máme tzv. skalní příznivce (nadšence), kteří se účastní skoro všech kroužků a činností, které nabízíme.

Otázka č. 4: Jakým způsobem jsou volnočasové aktivity, které zajišťuje v DM financovány?

Odpověď: Kroužky, které pořádáme v prostorách DM, nejsou za úplatu. Žáci si financují pouze materiál, který spotřebují. Např. ve výtvarném kroužku a ruční práce si hradí materiál na výrobu např. náramků z korálek, šperků z modistických dutinek apod. Náklady na jeden výrobek se pohybují v rozmezí od 20 do 50 Kč. V kroužku vaření si zase rozdělí účastníci náklady na suroviny, z kterých si uvaří. Maximální finanční náklady na obdobné aktivity za jeden měsíc jsou 100 Kč. V případě, že vyrábíme výrobky např. pro Domov seniorů, hradí materiál na výrobu DM.

Otázka č. 5: Navštěvují žáci ve volném čase spíše kroužky pořádané v rámci DM nebo více kroužky mimo DM?

Odpověď: Častěji navštěvují kroužky pořádané jednotlivými vychovateli v domově mládeže. Pokud někdo dochází do kroužků mimo DM, jedná se převážně o sportovní kroužky a posilovny (chlapci) a jazykové kroužky navštěvují více dívky.

Otázka č. 6: Vykonávají žáci nějakou veřejně prospěšnou činnost? V čem tato činnost spočívá a jaká je role vychovatele?

Odpověď: Ano, vykonávají. Vždy na začátku školního roku mne kontaktuje pověřená osoba ze Slezské diakonie a domluvíme, jak bude činnost probíhat. Většinou spočívá v kulturním zajištění akcí (soutěže, zpěv a taneční vystoupení) a drobných dávků (perníčky, vánoční cukroví, výrobky z výtvarného kroužku), např. o vánočních a velikonočních svátcích v Domově pro seniory i v Harmonii p. o. pro mentálně postižené občany pořádáme v Harmonii p. o. workshopy, zaměřené na rukodělné činnosti, které jsou schopni tito občané zvládnout, např. malovat velikonoční vajíčka, zdobit perníčky. Další činností pro Harmonii p. o. jsou organizované dny v rámci zadaného tématu, např. Námořnický bál nebo Country bál, kde zajišťujeme soutěže, hudbu a tanec. Těchto akcí se účastní přibližně 15 dívek. Dobrovolnická činnost také spočívá v individuálních návštěvách seniorů za účelem rozhovorů se starými lidmi.

Vychovatelé se podílí na těchto aktivitách tím, že se žáky zajištění akcí vymýšlí a připravují a také se spolu s nimi aktivně účastní.

Otázka č. 7: Pokud se žáci neúčastní volnočasových aktivit, jaké si myslíte, že k tomu mají důvody?

Odpověď: Nechce se jim, někteří nemají zájem o nic, jen hledají výmluvy, aby se nemuseli ničeho účastnit. Vymlouvají se na rodiče, na peníze, na domácí úkoly apod. Máme zde žáky, kteří se volnočasových aktivit neúčastní vůbec. Proto jsme po dohodě s vedením školy do vnitřního řádu domova mládeže vložili do oddílu Povinnosti ubytovaných žáků bod 4, který ukládá žákům povinnost spoluúčastnit se jednou za pololetí akcí pořádaných DM.

Otázka č. 8: Je nějaká volnočasová aktivita, kterou podle Vás žáci postrádají? Z dotazníku totiž mimo jiné vyplynulo, že některým ubytovaným žákům chybí v DM televize.

Odpověď: Dovoluji si tvrdit, že nabídka volnočasových aktivit ze strany vychovatelů je dostatečná a každý žák si může vybrat aktivitu dle svého zájmu. Také nabídka volnočasových aktivit v regionu města Krnov je rozsáhlá a dostupná. Co se týká televize, tak žáci mají k dispozici po skončení vyučování všechny třídy

s televizí, videem, satelitem i DVD přehrávači. Nejráději by však měli televizi na pokoji, aby z něj nemuseli vystrčit nos.

Otázka č. 9: Je něco, co by se dalo zlepšit ze strany domova mládeže, vychovatelů?

Odpověď: Tak vždy by se dalo něco zlepšovat. Mne ale nejvíc trápí absence společenské místnosti. Všechny aktivity ve volném čase provádíme se žáky v učebnách nebo v jídelně, a to není úplně šťastné řešení. Intenzivně hledám prostor pro společenskou místnost, ale zatím bez úspěchu. Vždy, když jsem nějakou místnost měla vyhlídnutou, tak mi ji učitelé vzali na učebnu.